

Jaarverslag 2018

Venlo, 23 mei 2019

In 2018 is het strategische beleidsplan 2018-2022 van Kerobei ontworpen door inbreng van alle geledingen binnen Kerobei, met als hoofdthema's:

- Ontwikkelingsgericht leren voor elke leerling;
- Vanuit een ontwikkelingsgerichte organisatie; voor elke professional;
- Waarbij we zelf – meer dan hiervoor – ook extern proactief de regie in handen gaan nemen

We willen ontwikkelingsgericht werken heel graag verder vorm en inhoud geven. De uitgangspunten zijn gezamenlijk ontworpen, het vormgeven zal vooral op scholen moeten worden opgepakt. De wijze waarop scholen hier richting aan geven wordt opgenomen in de schoolplannen 2019-2023. De doorvertaling in actie wordt opgenomen in de jaarplannen 2019/2020. Om de strategische doelstelling *werken vanuit een ontwikkelingsgerichte organisatie* waar te kunnen maken, moeten scholen zelfstandig, maar zeker ook Kerobei als geheel, hiervoor een optimale omgeving creëren. Dit zal gebeuren in samenhang met de derde doelstelling het proactief regie nemen. Vooruitlopend hierop is de strategische samenwerking op onderwijsinhoudelijk gebied van belang tussen de scholen in onze regio uit PO, VO en SO. Voorts is er al een samenwerking met Gildeopleidingen om de ontwikkelkansen voor onderwijsassistentes te vergroten. Zowel in hun eigen vak als het promoten van de doorgroeimogelijkheden voor een opleiding bij de PABO, waarmee we een positieve injectie geven aan het aantrekkelijk maken van het vak leraar. De leraar van het jaar in het PO is werkzaam bij Kerobei. Daar waar mogelijk zal zij worden ingezet als ambassadeur om het vak leraar positieve wijze voor het voetlicht te brengen. Tot slot is reeds in gang gezet een strategisch samenwerking voor optimale huisvesting van onze schoolgebouwen, te beginnen in de gemeente Venlo.

De financiële middelen die beschikbaar zijn gesteld voor het primair onderwijs zijn nog steeds te laag, ondanks het gegeven dat er geld is bijgekomen. Dit is grotendeels besteed aan de verbetering van de salarissen van de leraar. Dit is echter onvoldoende. Het financiële gat is heel erg groot en dat zullen we dit blijvend onder de aandacht moeten brengen bij de landelijke beleidsmakers om te bevorderen dat een verbetering kan worden gerealiseerd. Een verbetering die absoluut noodzakelijk is om het primair onderwijs verder te ontwikkelen. We zien de toekomst met vertrouwen tegemoet en verwachten – mede op grond van positieve ontwikkelingen in 2018 -veel nieuwe mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van mensen individueel en scholen als geheel ten behoeve van de leerlingen op Kerobei-scholen.

College van Bestuur
Hans Soentjens
Huub Hovens

Inhoud

1. Kerngegevens.....	5
2. Bestuursverslag.....	7
3. Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad Jaarverslag 2018	10
4. Treasury verslag	12
5. Terugblik op het jaar	14
6. Continuïteitsparagraaf	25
7. Bespreking van de financiële positie.....	42
Jaarrekening 2018	46
Balans	47
Staat van baten en lasten	48
Kasstroomoverzicht	49
Grondslagen.....	50
<i>Gegevens over de rechtspersoon.....</i>	<i>50</i>
Toelichting op de balans.....	54
1.2 Materiële vaste activa	54
1.5 Vorderingen	55
1.5.7 Overige vorderingen	55
1.7 Liquide middelen.....	55
2.1 Eigen vermogen	56
2.1.1 Algemene reserve	56
2.2 Voorzieningen	56
2.3 Langlopende schulden	57
2.4 Kortlopende schulden	58
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen.....	58
2.4.10 Overlopende passiva	58
Toelichting op de staat van baten en lasten.....	59
4.1 Personeelslasten	59
4.1.1 Lonen en salarissen.....	59
4.1.2 Overige personeelslasten	59
4.2 Afschrijvingen.....	60
4.2.1 Materiële vaste activa.....	60
4.3 Huisvestingslasten.....	60
4.4 Overige lasten	60

4.4.1	Administratieve beheerslasten	60
4.4.2	Inventaris en leermiddelen	61
4.4.4	Overige lasten	61
5	Financiële baten en lasten	61
	Model G verantwoording subsidies	62
	WNT-verantwoording 2018 van Stichting Kerobei	62
	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	65
	<i>Bestemming van het exploitatiesaldo</i>	65
	<i>Gebeurtenissen na balansdatum</i>	66
	Overige gegevens	67
	<i>Verbonden partijen</i>	67

1. Kerngegevens

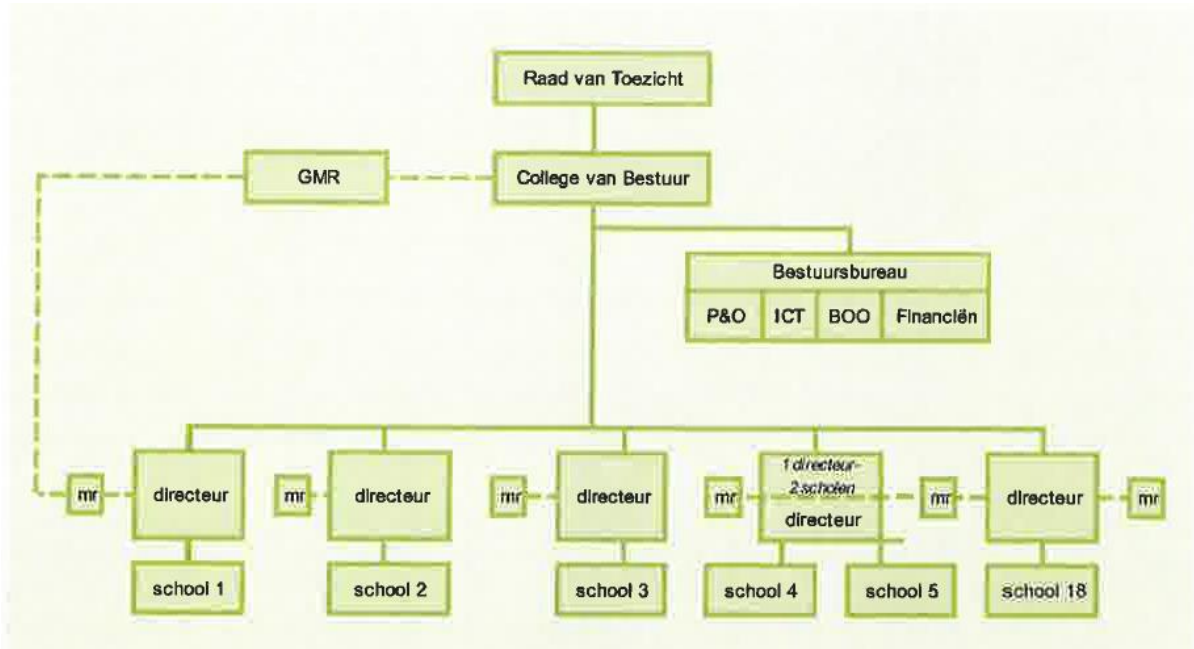
Algemeen

Onder stichting Kerobei ressorteren per 31 december 2018 de volgende scholen:

<i>Brin-nummer</i>	<i>School</i>	<i>Plaats</i>
03IV	St. Jozef	Tegelen
03SO	't Spick	Beesel
03SP	De Lings	Tegelen
03VH	De Schalm	Tegelen
03XO	Titus Brandsma	Venlo
06LB	De Violier	Maasbree
07BU	De Springbeek	Venlo
07TO	Kom.mijn	Belfeld
10YF	De Diamant	Baarlo
10ZK	De Regenboog	Venlo
11MR	Natuurlijk!	Venlo
	Extralent	Venlo
11YA	De Klingerberg	Venlo
12PV	Bösdael	Reuver
12PY	Mikado	Venlo
12XG	Meander	Reuver
15CS	PassePartout	Tegelen
17KV	De Schans	Venlo
AF37	Bestuur	

De brin-nummers zijn de duiding van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen voor de bekostiging van de personele kosten, de materiële instandhouding en de incidentele vergoeding van het Rijk. Per 1 augustus 2018 zijn de scholen 11MR Natuurlijk!/Extralent en 08OJ 't Palet gefuseerd en gaan onder het brinnummer 11MR verder.

Het organogram van Kerobei is als volgt weer te geven:

Kernactiviteiten

Kerobei is de overkoepelende stichting met in totaal 18 scholen, waarvan vijftien scholen voor basisonderwijs, een school met voltijds dagonderwijs voor hoogbegaafde leerlingen en twee scholen voor speciaal basisonderwijs. Bij Kerobei zorgen circa 500 medewerkers ervoor dat circa 4.750 kinderen onderwijs genieten.

De naam Kerobei is afgeleid van een procedure voor een interview. De interviewer helpt de geïnterviewde om zich bewust te worden van zijn eigen opvattingen over een bepaald thema en over belevingen, die daarbij voor de geïnterviewde van belang zijn. De werkwijze kan bij allerlei thema's toegepast worden, te denken valt aan leidinggeven, lesgeven, leren, ontwikkelingsgericht werken enz.

Missie

Kerobei realiseert hoogwaardig passend onderwijs en betekenisvolle kinderopvang op levensbeschouwelijke grondslag voor ieder kind van 0 - 14 jaar.

Kerobei heeft dit geconcretiseerd in de ambitie:

- Ieder kind komt graag naar school;
- We willen dat ieder kind zich optimaal ontwikkelt.

Visie

Kerobei kiest voor één kernwaarde: eigenaarschap.

Onder 'eigenaarschap' verstaan we:

- eigenaar van de grondslag

- eigenaar van de missie
- eigenaar van de relatie met de doelgroepen
- eigenaar van eigen ontwikkeling

Eigenaarschap impliceert o.a.:

verantwoordelijkheid nemen en dragen - aanspreekbaar zijn op het eigen handelen en resultaten - mee ontwikkelen en innoveren - open staan voor anderen en hen erbij betrekken - optimist zijn (denken en handelen vanuit kansen en mogelijkheden) - oog hebben voor de eigen uniciteit en die van anderen - eigenaar zijn houdt ook in: anderen eigenaar laten zijn.

2. Bestuursverslag

Bestuursvergaderingen en besluiten

Het College van Bestuur bestond op 31 december 2018 uit de heer H. Soentjens en de heer H. Hovens.

Tijdens de bestuursvergaderingen in 2018 heeft besluitvorming plaatsgevonden over de volgende onderwerpen:

- Strategisch beleidsplan 2018-2022;
- Vaststellen begroting 2019;

- Vaststellen van de jaarrekening 2017;
- Vaststellen van het bestuursondersteuningsplan van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Noord Limburg;
- Vaststellen Bestuursformatieplan 2018/2019;
- Jaarplan 2018-2019;
- Vakantierooster 2019/2020;
- Besluit tot een scholenfusie tussen Bs. Natuurlijk!/Extralent en Bs. 't Palet per 1 augustus 2018;
- AVG Privacy plan;
- Budgetovereenkomst huisvesting Gemeente Venlo;
- Financiële structuur bij Kerobei;

- Strategische ICT beleidsplan 2018-2021, waaronder het implementeren van een nieuw

Google-netwerk en vergaande automatisering van de bedrijfsprocessen;

- Samenwerkingsovereenkomst met Hoera Kinderopvang in Baarlo en Maasbree;

- En het actualiseren van:

- Het Management Statuut;
- (G)MR reglementen;
- Werving en selectie;
- Functieboek;
- Gesprekencyclus.

Klachtenprocedure

In het schooljaar 2018 zijn drie klachten in behandeling genomen door de interne klachtencommissie. De klachten zijn naar tevredenheid opgelost.

Personeel

Kerobei is zeer verheugd met de extra middelen die in 2018 beschikbaar zijn gekomen middels de werkdrummiddelen (ca € 750.000) en de verbetering van de salarissen (ca € 1.400.000 op jaarbasis). Na afloop van het school 2018/2019 moet goed worden geanalyseerd welke inzet van de werkdrummiddelen een bijdrage heeft geleverd aan de verlaging van de werkdruk.

Onderwijsprestaties

De ingezette kwaliteitsveranderingen hebben hun vruchten afgeworpen dankzij de inzet van alle betrokken mensen. Mede onder invloed van het voorgaande zijn er ultimo 2018 geen zwakke scholen binnen Kerobei. In het strategisch beleidsplan 2015-2018 was de doelstelling van Kerobei reeds aangepast van “geen zwakke scholen meer” naar “alleen maar sterke scholen”, waarbij ingestoken werd op een continue proces van kwaliteitsverbetering op alle scholen en binnen het bestuurskantoor. Uiteraard worden deze verworvenheden ook onder het nieuwe strategische beleid gehandhaafd.

Good governance

De manier van werken – gebaseerd op de Rijnlandse concepten – vraagt om een procesmatige aanpak in een professionele cultuur. Deze manier van werken is in 2014 vastgelegd in een boek “Kerobei in ontwikkeling” met als ondertitel “Wij stonden even stil en dat was een hele vooruitgang”. De vastlegging van de manier van werken en het onderzoek naar de

doelmatigheid van de ingerichte organisatie dragen er toe bij, dat de focus meer wordt gelegd op de verantwoording en in het verlengde daarvan voor de toepassing van good governance. De toepassing van good governance vraagt enerzijds afstemming tussen de procesmatige aanpak en de daaruit voortkomende opbrengsten en anderzijds vraagt het extra aandacht voor de monitoring daarvan. Binnen Kerobei krijgt dit steeds meer een herkenbare plek, maar vraagt het nog steeds veel aandacht.

Samenwerking

Kerobei is met een organisatie van 18 scholen, met circa 4.750 leerlingen en circa 500 personeelsleden een relatief grote organisatie. We blijven op zoek naar vergroting van de slagkracht, maar niet zozeer in grotere juridische eenheden, maar door samenwerking. Deze manier van samenwerken zullen we actief gaan inzetten

op basis van de uitspraken uit het strategisch beleidsplan 2018-2022. Deze samenwerking komt onder meer voort uit de invoering van passend onderwijs voor het primaire proces. Daarnaast wordt voor het secundaire proces samenwerking gezocht in de vorm van gezamenlijke activiteiten met collega stichtingen onder meer op het gebied van personeel, huisvesting en cultuur.

3. Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad Jaarverslag 2018

De GMR was dit jaar als volgt samengesteld:

Namens de ouders:

Dhr. R. Ewals

Dhr. C. Eulenesch

Dhr. P. Schreurs

Dhr. W. Bosch

1 vacature

namens het personeel:

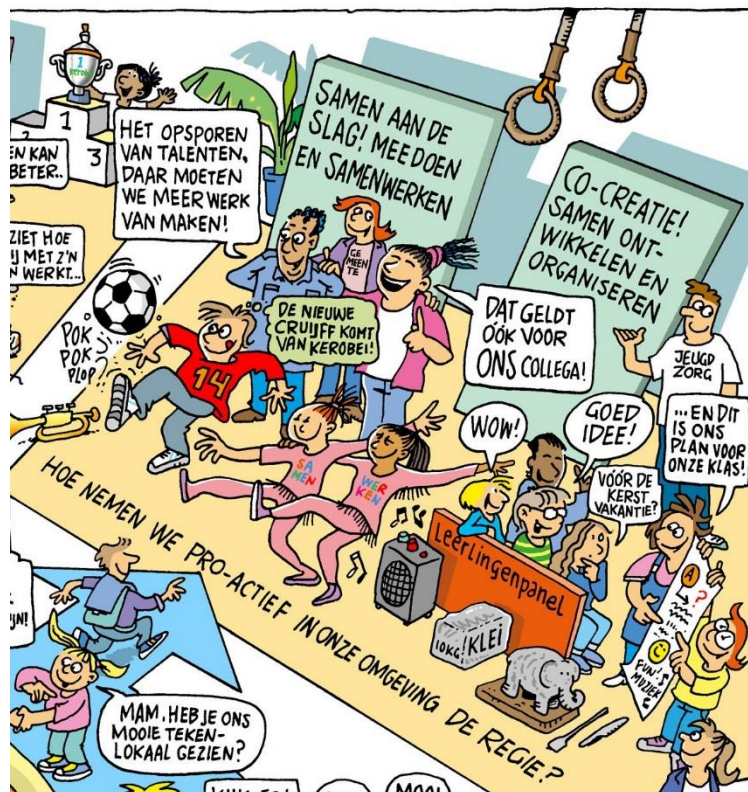
Dhr. B. Klerken

Mevr. J. van Heugten

Mevr. V. Quicken

Mevr. J. Meems-Benders

Dhr. M. Lenders

gelukt. De zorgen hieromtrent blijven onverminderd groot.

In 2018 heeft er in de oudergeleding geen wisseling plaatsgevonden. Dit betekent dat er al het hele jaar een vacature is. Er zijn kandidaat-leden geweest, maar die haakte om privé-redenen toch weer af.. In de personeelsgeleding heeft er dit jaar een wisseling plaatsgevonden. Mw Ine Lücker heeft de GMR verlaten en mw Veronique Quicken heeft haar plaats ingenomen. Dhr Christian Eulenesch is voorzitter en dhr Bart Klerken secretaris. Ondanks dat we ook dit jaar weer hebben geprobeerd om de oudergeleding volledig bezet te krijgen, is dit niet

De GMR vergaderde 10 maal met het CvB, afwisselend op maandag- en woensdagavond. Voorafgaand aan de plenaire vergaderingen plannen we nog steeds interne overlegmomenten, waarin we de agenda voorbespreken en waarin gemeenschappelijke GMR-standpunten worden geformuleerd. De notulen van dit interne overleg gaan naar het CvB, zodat zij inhoudelijk kunnen reageren tijdens de plenaire vergadering op de vragen die de GMR stelt. Voorafgaand aan het intern overleg neemt het DB deel aan het vooroverleg met het CvB. In dit vooroverleg wordt de conceptagenda opgesteld en wordt informeel informatie uitgewisseld. De GMR blijft waar mogelijk ook aanschuiven in de werkgroepen binnen Kerobei die bepalend zijn in de ontwikkeling van nieuw beleid. Afgelopen jaar waren dit onder andere de betrokkenheid bij de diverse BAC's en de evaluatie ervan, deelname aan de werkgroep tevredenheidsonderzoeken en de werkgroep 'hereiking

bestuursstructuur Kerobei'. De GMR is betrokken aan de vóór- en achterzijde van het proces van het maken van het beleid van Kerobei.

Zoals in het vorige jaarverslag reeds werd opgemerkt, is het overleg met de Raad van Toezicht in 2017 geformaliseerd. De vergaderfrequentie is opgehoogd naar twee keer per schooljaar. Dit loopt vooralsnog qua planning niet helemaal zoals gewenst, mede door een aantal wisselingen in de RvT. Het contact tussen de beide voorzitters is inmiddels geïntensiveerd en de weg naar een structureel overleg is ingeslagen.

Er is wederom een bijeenkomst belegd met de MR-en betreffende de begroting van Kerobei. Verder is er ook in 2018 een overleg geweest tussen de GMR en de MR-en. Ook deze keer was er een zeer inspirerende gastspreker van het CNV. Dit is wederom ervaren als een waardevolle bijeenkomst.

We zijn up to date met het actualiseren van beleid. We blijven kritisch op de leesbaarheid en begrijpelijkheid van beleidsdocumenten en willen meegenomen blijven worden in de ontwikkeling van nieuw beleid.

Namens de GMR
Bart Klerken
secretaris

4. Treasury verslag

Het treasurybeleid is ondergeschikt en dienend aan de primaire doelstelling van Kerobei, het geven van goed onderwijs. Hiervan afgeleid is de doelstelling van het financieel beleid het borgen van de financiële continuïteit van de organisatie. Deze doelstelling valt uiteen in het realiseren en borgen van:

- voldoende liquiditeit;
- lage financieringskosten;
- risicomijdende uitzettingen;
- kosteneffectief betalingsverkeer;
- beheersen en bewaken van financiële risico's.

a. Voldoende liquiditeit

In het geval van tijdelijk overtollige middelen kan een deel van de beschikbare middelen zodanig worden uitgezet dat deze zonder al te veel kosten snel liquide te maken zijn. Om de liquiditeitspositie zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de liquiditeitsbehoefte, wordt er periodiek en minimaal eenmaal per jaar, een liquiditeitsprognose opgesteld, die een periode van vijf jaar beslaat.

b. Lage financieringskosten

Ook het aantrekken van benodigde middelen vindt plaats op basis van een (actuele) liquiditeitsprognose. Bij het aantrekken van langlopende geldleningen worden offertes opgevraagd bij minimaal 3 partijen.

c. Risicomijdende uitzettingen

Middelen die niet direct noodzakelijk zijn om liquide aan te houden, worden uitgezet. Het College van Bestuur besluit welke treasuryinstrumenten worden ingeschakeld. Desgewenst wordt de huisbankier verzocht om een beleggingsvoorstel. Uit de beleggingen mogen nooit nieuwe risico's ontstaan. Het beleggingsvoorstel omvat een kredietwaardigheidbeoordeling van de instelling. De kredietwaardigheid wordt minimaal eens per jaar gecontroleerd door het College van Bestuur. Voordat een belegging wordt aangekocht, is aan de hand van een liquiditeitsprognose aangetoond dat de betreffende waardepapieren niet verkocht hoeven te worden voor het einde van de looptijd. Onder deze conditie is sprake van een hoofdsomgarantie (de periode van beleggen is eindig en de belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen) en een belegging kan pas als risicomijdend worden aangemerkt, als er een dergelijke garantie van toepassing is.

d. Kosteneffectief betalingsverkeer

Gezien de omvang van het betalingsverkeer is het van belang dat de financiële logistiek optimaal is ingericht. Het betalingsverkeer van Kerobei is zo ingericht dat het kosteneffectief kan worden beheerd. De bankrelaties van de stichting worden minimaal één keer per vier jaar geëvalueerd.

e. Beheersen en bewaken van financiële risico's

Het treasurybeleid is gericht op het uitsluiten dan wel minimaliseren van het debiteurenrisico, het renterisico en het interne liquiditeitsrisico:

- Het debiteurenrisico is de kans dat belegde middelen niet worden terugontvangen van debiteuren. Dit risico wordt beperkt door te beleggen bij marktpartijen die voldoen aan de in de wet vermelde voorwaarden;
- Het renterisico wil zeggen het gevaar verbonden aan de veranderingen in de rentestructuur. Het renterisico dient te worden afgedekt door het opbouwen van een evenwichtige beleggingsportefeuille in relatie tot de geldende rentestructuur en de verwachtingen ten aanzien van de renteontwikkeling;
- Het interne liquiditeitsrisico is de kans dat opbrengsten worden gemist dan wel kosten worden gemaakt door wijzigingen in de geprognosticeerde financieringsbehoefte en investeringsplannen. Goede interne afspraken en een regelmatige actualisatie van de prognoses van de financieringsbehoefte zullen het liquiditeitsrisico beperken.

Het treasurybeleid maakt deel uit van het financiële beleid van Kerobei. Het vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 december 2018 met kenmerk WJZ/800938, houdende regels over het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten FEZ/1402273). De regeling heeft betrekking op de publieke middelen van Kerobei.

In de bedrijfsvoering wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke opbrengst van de (tijdelijk) overtollige middelen tegen een aanvaardbaar risico. Met het oog op het afdekken van financiële risico's en het financieren van geplande investeringen worden reserves en voorzieningen opgebouwd. In het treasurybeleid wordt uitvoering gegeven aan eigen verantwoordelijkheid van Kerobei om alle tot haar beschikking staande middelen risicomijdend uit te zetten.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen.

5. Terugblik op het jaar

5.1 Algemeen

De jaarrekening en de controleverklaring van de accountant zijn apart in dit jaarverslag opgenomen. In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over de inzet van de middelen in het algemeen (5.2), de werkdrukmiddelen (5.3) en worden de balanspositie(5.4) en het financieel resultaat(5.5) nader toegelicht.

5.2 Verantwoording

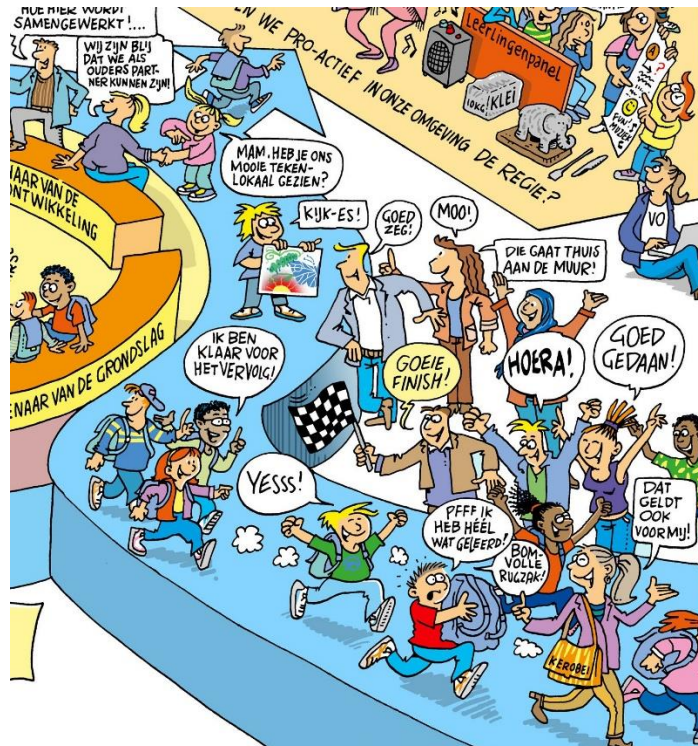
In de Code Goed Bestuur is opgenomen dat het College van bestuur en de Raad van Toezicht er verantwoordelijk voor zijn dat de beschikbare middelen op een effectieve en verantwoorde wijze in een meerjarig perspectief worden ingezet ten behoeve van de realisatie van hun opdracht.

Dit kan worden gezien als doelmatigheid van de inzet van middelen, waarbij doelmatigheid is: de relatie tussen de inzet van middelen en de opbrengst er van.

Doelmatigheid kan zich richten op:

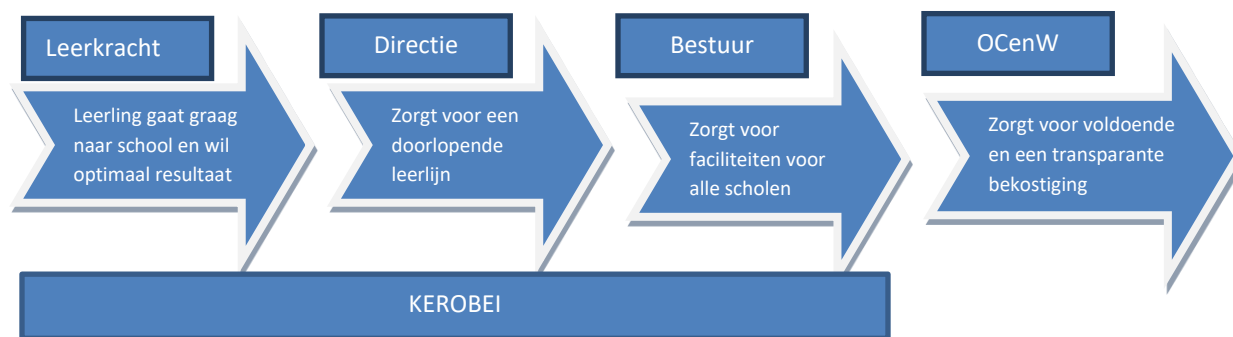
1. Zuinigheid: kunnen dezelfde productiemiddelen worden aangeschaft voor dezelfde financiële middelen?
2. Doelmatigheid van de prestatie: kunnen dezelfde prestaties worden geleverd met minder financiële middelen?
3. Doelmatigheid van de effecten: kunnen dezelfde effecten worden gerealiseerd met minder of andere middelen?

Vanuit maatschappelijk perspectief, OCenW maar ook vanuit het onderwijsveld is de meest actuele vraag: hoe verhouden de positieve resultaten zich ten opzichte van de tekorten in het primair onderwijs? Tekorten, waarvoor in 2017 maar ook in 2018 op grote schaal stakingen zijn gehouden. Ook Kerobei heeft in deze zin geld "overgehouden" de laatste jaren, maar die zijn toe te wijzen aan de financiële opdracht die Kerobei had om de vermogens- en liquiditeitspositie op orde te brengen, aangevuld met de consequenties van de weinig transparante bekostigingssystematiek, waarbij extra middelen pas vrij laat beschikbaar komen en op onvoldoende wijze verantwoord ingezet kunnen worden. Als bestuur onderstrepen wij de noodzaak van een hogere bekostiging om de tekorten op te vangen, de kwaliteit te verbeteren en het beroep aantrekkelijker te maken. Dit laatste is zeker nodig om de tekorten aan

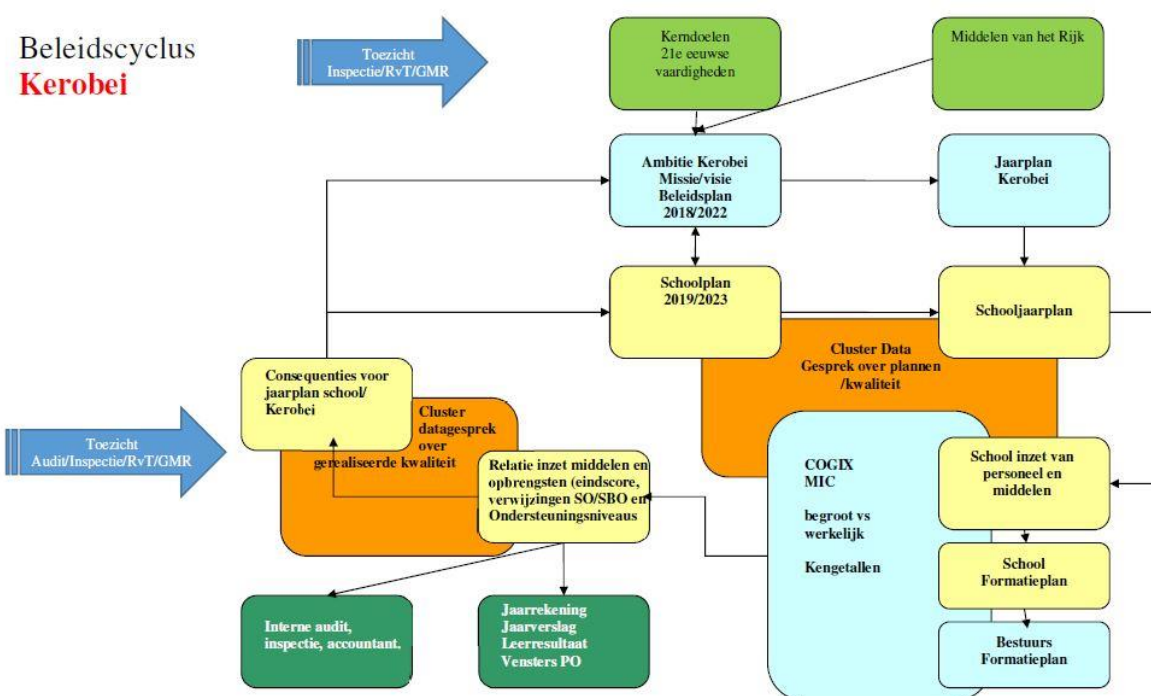

leerkrachten die er op z er korte en middellange termijn ontstaan, te bestrijden. En anderzijds wat wordt met het geld gedaan dat voor het onderwijs wordt uitgegeven?

De vraagstukken, positieve resultaten in relatie tot tekorten en wat wordt er met het geld gedaan, kunnen alleen in samenhang worden besproken in een verantwoording die uitgaat van de verschillende rollen, verschillende functies die binnen het onderwijs bekend zijn. Deze kunnen schematisch als volgt worden weergegeven:

Sinds 2017 wordt structureel een dialoog gevoerd over de opbrengsten (data). Deze gesprekken vinden plaats in clusters van scholen, zodat “van en met elkaar leren” wordt toegepast. Waarom lukt iets op de ene school wel en de andere school niet? Wat wordt er anders gedaan? De datagesprekken kunnen in samenhang als volgt schematisch worden weergegeven:

Leerkracht

De leerkracht in de klas heeft als belangrijkste taak er voor te zorgen, dat ieder kind graag naar school gaat en dat met ieder kind het optimale resultaat wordt bereikt. Uit zowel de interne audit van Kerobei, de externe inspectierapporten als ook de tevredenheidsonderzoeken blijkt dat er sprake is van een goed pedagogisch en veilig klimaat en dat leidt, weliswaar niet vanzelfsprekend, maar wel als belangrijke randvoorwaarde in het algemeen tot goede leerresultaten. De werkelijkheid laat zien, dat er ultimo 2018 geen zwakke scholen bij Kerobei zijn, de verwijzing naar het Voortgezet Onderwijs(VO) over het algemeen aansluit bij de behaalde resultaten van het VO en er sprake is van een afnemend aantal zittenblijvers.

Directie

De taak van de directie is het inrichten van de organisatie, zodanig dat er een ononderbroken optimale schoolloopbaan ontstaat voor ieder kind. Met het hiervoor genoemde effect van het leerkrachthandelen is ook aangetoond dat de scholen er meer dan in voldoende mate in zijn geslaagd de leerlingen goed te volgen. Dit betekent in het algemeen dat het team onder leiding van de directeur erin is geslaagd een goede doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen voor groep 1 tot en met groep 8 te realiseren.

Bestuur

Daar, waar de leerkracht een opdracht heeft in de klas en de schooldirectie een zodanige schoolorganisatie moet inrichten dat er een ononderbroken optimale schoolloopbaan is voor ieder kind, dan moet het schoolbestuur er voor zorgen dat

- Dit op alle scholen binnen het bestuur mogelijk is en blijft;
- Er passend onderwijs kan worden toegevoegd, daar waar nodig;
- Er altijd nieuwe impulsen/initiatieven gegeven worden voor de doorontwikkeling van bestaande en/of ontwikkeling van nieuwe concepten.

KEROBEI

De door Kerobei opgestelde kwaliteitseisen, passend binnen de context van de school en de ondersteuningsbehoefte van de kinderen, zijn:

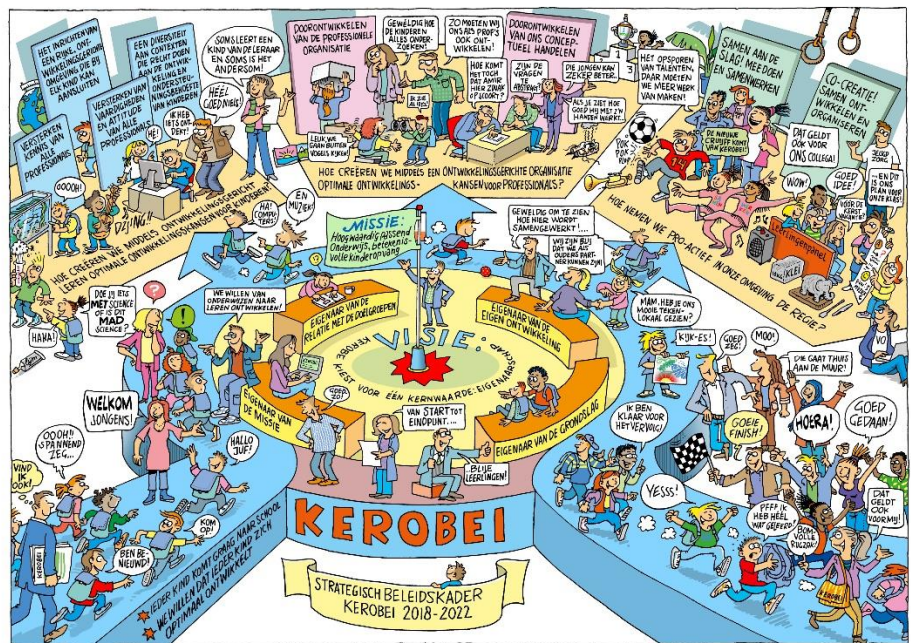
- Elke school werkt doorlopend aan kwaliteitsverbetering;
- Waarbij ieder kind de beste leerkracht krijgt;
- Iedere werknemer de beste leidinggevende(n);
- En iedere werknemer een actieve teamspeler is binnen Kerobei met een hoog welbevinden.

Dit is onderwerp van gesprek tijdens de datagesprekken, de interne audit en de verschillende werkplaatsen die Kerobei heeft. Werkplaatsen zijn bijeenkomsten waarbij op basis van functie of vraagstuk mensen bij elkaar komen en praktijk delen, om te leren van en met elkaar.

OCenW

De hiervoor genoemde bestuursitems en de leidraad voor Kerobei-kwaliteit zijn het belangrijkste onderdeel van het datagesprek binnen Kerobei, waarbij een verbinding gemaakt wordt tussen de opdracht voor de leerkracht in de klas, de schoolleiding en de taak van het bestuur van Kerobei. De diversiteit van de effecten en de verschijningsvorm van de vraagstukken is zo groot, dat het optellen naar Kerobei-niveau geen betekenis heeft. Naar analogie, geeft de optelling van alle schoolbesturen ook op nationaal niveau geen betekenis. De relatie tussen de ontvangen middelen en geleverde prestatie is jarenlang naar de achtergrond gedreven, omdat er landelijk geen middelen waren voor extra investeringen. Door toepassing van de doelmatigheidsbeginselen *zuinigheid* en *doelmatigheid van de prestaties* lukte het tegen de grenzen van het onmogelijke aan wel. Dat is nu helaas niet meer zo. Daarom is het beter, dat, gegeven het feit dat de uitkomsten van de leerprestaties grotendeels positief zijn, te kijken wat er niet of niet in voldoende mate gerealiseerd kan worden vanaf dat moment. Structurele doelmatigheid van deze aard, eindigt uiteindelijk in ondoelmatigheid aangevuld met het gegeven, dat er sprake is van een toenemend aantal eisen (vanuit OCenW, de maatschappij en de vervolopleidingen), zonder dat er extra geld bijkomt. Er is echter geen sprake van toename van de middelen, er is zelfs sprake van een afname van de middelen. Daarbij is ook het volgende van belang:

De politieke discussie gaat vaak uit van de extra bedragen die zijn gegeven aan het Primair Onderwijs. In de volgende tabel is opgenomen welke bedragen (in miljoenen euro's) voor het Primair Onderwijs in Nederland zijn opgenomen in de Rijksbegroting. Dit zijn extra middelen minus ombuigingen vanuit de begroting. Deze bedragen worden aangevuld met bedragen waar geen/onvoldoende compensaties tegenover staan (Bron OCW). Daarnaast staan de bedragen voor Kerobei die zijn berekend door de Rijksbedragen te

delen door het aantal leerlingen landelijk (afgerond 1,5 miljoen) en te vermenigvuldigen met afgerond 5.000 leerlingen van Kerobei.

	Landelijk € 1 miljoen	Kerobei * € 1.000
Extra middelen	694	2.313
Verrekende ombuigingen	-338	-1.126
Netto	<u>356</u>	<u>1.187</u>
Niet gecompenseerde		
- Stijging werkgeverslasten	-120	-400
- Werkloosheidspremies	-133	-443
- BAPO-kosten	-96	-320
- Materiele bekostiging	-375	-1.250
- Geen middelen voor Personeelsbeleid, financieel management, ICT, burgerschap, Privacywetgeving etc	PM	PM
Netto	<u>-368</u>	<u>-1.226</u>
Aanvullend is er nog sprake van:		
- Afnemende bedragen voor achterstandsmiddelen	-50	-160
- Bezuiniging – in termijnen – op passend onderwijs Inkomenskloof tussen PO en andere (onderwijs)sectoren	-420	-1.489
- Werkdrukmiddelen 2018	217	775
- CAO-verhoging minus salarisstijging 2018	-	-
Netto	<u><u>-621</u></u>	<u><u>-2.100</u></u>

Ondanks de extra bedragen die in 2018 ontvangen zijn, is er feitelijk gezien te weinig geld beschikbaar en zijn substantiële investeringen in het primair onderwijs nodig. Toch blijven de prestaties vooralsnog voldoende goed. Maar er zijn wel zorgelijke ontwikkelingen. De resultaten zijn nog wel goed, maar nemen niet meer toe (De kwaliteit van het onderwijs gaat achteruit (De Staat van het Onderwijs juni 2018)). Vanwege de hiervoor genoemde toenemende eisen en achterblijvende middelen neemt de werkdruk en de frustratie bij het onderwijzend personeel toe.

Gevolg is veel uitval (hoog ziektepercentage). Het hoge ziektepercentage, gekoppeld aan de geringe mogelijkheden voor vervangingen, zorgen voor een neerwaartse spiraal. Oorzaak hiervan is het grote natuurlijke verloop in de laatste jaren en – als gevolg van achterblijvende beloning – een aanzuigende werking van andere (onderwijs) sectoren. Dit maakt het primair onderwijs bijzonder kwetsbaar. De invoering van de wet werk en zekerheid heeft hier – ondanks alle waarschuwingen die zijn uitgegaan dit niet in te voeren voor het primair onderwijs – een versterkende en qua verandering verstikkende rol in gespeeld. Het paradoxale is dat de sector als geheel weerbaarder is geworden, steeds professioneler is geworden met nog vele uitdagingen, maar vooral ook onaantrekkelijker.

Daarmee wordt een ernstig inbreuk gedaan op het fundament van ons onderwijs.

Voor de korte termijn is uitbreiding van professionals simpelweg niet realistisch. Daartoe is te laat actie ondernomen. Daarom is het noodzakelijk te zorgen voor een andere aanpak, zoals uitbreiding van parttimewerk, maar ook uitbreiding van lesbevoegdheid van professionals in opleiding (onder leiding van bevoegde personen) die later kunnen doorstromen naar een volwaardige functie op verschillende niveaus van onderwijsassistent naar onderwijsondersteuner/leerkracht in alle sectoren van primair tot wetenschappelijk onderwijs.

Hoe gaat Kerobei de extra middelen inzetten?

Uit de tabel hiervoor blijkt, dat Kerobei ca € 2.100.000 tekort aan middelen heeft. Als deze middelen beschikbaar zijn, wil Kerobei dat graag als volgt inzetten:

Uiteraard zal er eerst goed gekeken moeten worden naar het enorme tekort dat er nu is op materieel gebied. Als gevolg van het grote permanente tekort aan deze middelen, wordt het steeds moeilijker om de geboden kwaliteit vast te houden, laat staan te verbeteren. Deze problematiek wordt moeilijker gemaakt doordat er geen tot onvoldoende middelen zijn voor personeelsbeleid, financieel management, ICT, burgerschap, Privacywetgeving etc. De doelmatige inzet van middelen vraagt daarom om het maken van keuzes. Keuzes, die gezien het wisselende belang en de permanente vraag om de balans te managen, in hun aard niet structureel zijn. Dergelijke keuzes zijn per definitie niet gericht op de lange termijn ontwikkeling en verdienen daarom een structurele verhoging van het budget.

Geschatte impact € 700

Verbetering van de salarissen van alle personeelsleden. Na de verhoging in 2018 is nog een extra verhoging nodig om de salarissen op peil te kunnen brengen

Geschatte impact € 900

Aanstellen van extra personeel is nodig om alle noodzakelijke activiteiten te kunnen doen. Dit is per school verschillend en daarmee contextafhankelijk

Geschatte impact € 500

Het samenvoegen van financieringsstromen voor huisvesting hoeft voor OCenW niet direct te leiden tot hogere uitgaven, maar zorgt wel voor een ander verdeelmodel als gevolg waarvan investeren en exploitatie van gebouwen in één hand kunnen komen. Het effect hiervan is kwalitatief betere schoolgebouwen.

Geschatte impact € 0

5.3 Verantwoording werkdrukmiddelen

De werkdrukmiddelen zijn beschikbaar gesteld aan de scholen. Op iedere school is er binnen de teams en MR'en gesproken over de wijze waarop deze kunnen worden ingezet. De (P)MR heeft per school uiteindelijk instemming gegeven. De uitkomsten zijn divers voor wat betreft de wijze van inzet en de keuze een permanent of tijdelijk karakter hieraan te geven.

Het volgende overzicht per school geeft de diversiteit goed weer:

Inzet werkdrukmiddelen		Leerkracht	onderwijs assistent	materieel	bewegings onderwijs	Totaal
03IV	St. Jozef	39.187			2.500	41.687
03SO	t Spick	23.799				23.799
03SP	De Lings	0			15.000	15.000
03XO	Titus Brandsma	52.250				52.250
07BU	De Springbeek	36.399				36.399
07TO	Kom.Mijn	61.287				61.287
10ZK	De Regenboog	48.220				48.220
11MR	Natuurlijk	24.400	0	33.900		58.300
12PV	Bosdael	55.220				55.220
12XG	Meander	48.998				48.998
17KV	De Schans	36.000				36.000
Structureel		425.760	0	33.900	17.500	477.160
03VH	De Schalm	27.500				27.500
06LB	De Violier		80.000			80.000
08OJ	t Palet	23.500				23.500
10YF	De Diamant	54.000				54.000
11YA	De Klingerberg	22.710				22.710
12PY	Mikado	44.332				44.332
15CS	PassePartout	52.887				52.887
Voor één jaar		224.929	80.000	0	0	304.929
Totaal		650.689	80.000	33.900	17.500	782.089

Tot en met 31 december is een evenredig deel van de werkdrukmiddelen ingezet. Aan het einde van het schooljaar 2018/2019 wordt per school bekeken of er op basis van de afspraken middelen over zijn of te kort.

5.4 Balanspositie

Specificatie balans

De balans ultimo 2018 met als vergelijk de balans ultimo 2017 is als volgt weer te geven

(bedragen x € 1.000)	2018	%	2017	%
Activa				
Vaste activa	4.772	65	4.927	70
Vorderingen	1.735	24	1.795	26
Liquide middelen	862	12	305	4
Totale activa	<u>7.369</u>	<u>100</u>	<u>7.027</u>	<u>100</u>
Passiva				
Eigen vermogen	2.115	29	2.012	29
Voorzieningen	2.029	27	1.639	23
Langlopende schulden	230	3	255	4
Kortlopende schulden	2.995	41	3.121	44
Totale passiva	<u>7.369</u>	<u>100</u>	<u>7.027</u>	<u>100</u>

Een nadere toelichting op deze posten is opgenomen op pagina 54 t/m 58

5.4 Analyse baten en lasten

In onderstaande analyse staat een vergelijking van de baten en lasten op basis van de gerealiseerde en begrote baten en lasten voor kalenderjaar 2018, en gerealiseerde baten en lasten voor kalenderjaar 2017.

(bedragen x € 1.000)	2018		Begroot 2018		2017	
		%		%		%
Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	29.948	97	27.994	98	28.446	97
3.2 Overige overheidsbijdragen	252	1	137	-	216	1
3.5 Overige baten	538	2	457	2	767	2
	<u>30.738</u>	<u>100</u>	<u>28.588</u>	<u>100</u>	<u>29.429</u>	<u>100</u>
Lasten						
4.1 Personeelslasten	25.390	83	23.593	83	24.421	83
4.2 Afschrijvingen	729	2	530	2	528	2
4.3 Huisvestingslasten	2.301	7	1.868	7	1.945	7
4.4 Overige lasten	2.200	7	2.192	8	2.223	8
	<u>30.620</u>	<u>99</u>	<u>28.183</u>	<u>100</u>	<u>29.117</u>	<u>100</u>
Saldo baten en lasten	118	1	405	-	312	-
Financiële baten en lasten	(14)	-	(5)	-	(18)	-
Resultaat	<u>104</u>	<u>1</u>	<u>400</u>	<u>-</u>	<u>294</u>	<u>-</u>

Toelichting op de staat van baten

3.1 Rijksbijdrage OCW

De begrote inkomsten 2018 zijn gebaseerd op de realisatie over 2017. In 2018 is er door een verhoging van middelen (met name door de werkdrukmiddelen en de cao-stijging) aanzienlijk meer geld binnen gekomen dan in 2017 en dus ook meer dan begroot.

Begrote Rijksbijdrage	27.994
CAO-verhoging (inclusief terugwerkende kracht regeling)	1.400
Werkdrukmiddelen (5/12 ^e deel van 770)	320
Overige	234
Totaal	<u>29.948</u>

4.1 Personeelslasten

De verkregen extra middelen zijn allemaal ingezet om de cao-afspraken te bekostigen.

Begrote Personeelskosten	23.593
CAO-verhoging (inclusief terugwerkende kracht regeling)	1.400
Werkdrukmiddelen (5/12 ^e deel van 770)	320
Overige	77
Totaal	<u>25.390</u>

4.2 Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn hoger dan begroot als gevolg van de waardevermindering van de gebouwen. In 2018 heeft het College van Bestuur het besluit genomen tot scholenfusie tussen Bs. T Palet en BS Natuurlijk/Extralent, waarbij door het gemeentebestuur aan het einde van het schooljaar dit gebouw aan de onderwijshuisvesting onttrokken zal worden. Daarom is per 31-12-2018 de resterende boekwaarde (€ 203.000) afgeschreven ten laste van het resultaat. De boekwaarde van de gebouwen (ultimo 2018 € 1.761.000) bestaat uit aanpassingen aan bestaande gebouwen. Aangezien er geen voornemen bestaat deze gebouwen af te stoten, is een aanvullende afboeking niet noodzakelijk.

4.3 Huisvestingslasten

In 2016 is de wijze van berekenen van de onderhoudsvoorziening gewijzigd. Door deze wijziging zal het verloop van de kosten voor dagelijks onderhoud op de eerste plaats een grilliger karakter krijgen. Daarnaast is de voorspelbaarheid van de kosten die hiermee verband houden aanmerkelijk lastiger dan voorheen. De inschatting was dit jaar ruim € 84.000 te laag. Daarnaast is de wijze van berekenen van de verplichting ultimo 2018 aangepast, als gevolg waarvan er een extra bedrag van € 230.000 aan de voorziening is toegevoegd.

* € 1.000	<u>werkelijk 2018</u>	<u>begroot 2018</u>
Dagelijks onderhoud	458	64
Toevoeging aan de voorziening	255	565
Extra toevoeging	230	0
Totaal	<u>943</u>	<u>629</u>

4.4 Overige lasten

De overige lasten zijn te hoog begroot. De belangrijkste verschillen zijn:

* € 1.000	<u>werkelijk 2018</u>	<u>begroot 2018</u>
Administratie en Beheer	105	249
ICT kosten	464	378
Onderwijsleerpakket	639	528
Reis, verblijf- en representatiekosten	121	67
Onderwijsbegeleidingsmiddelen	79	171

De administratiekosten zijn ruim te hoog begroot. De ICT-kosten zijn voornamelijk gestegen als gevolg van tijdelijke kosten in verband met de overgang naar een nieuw netwerksysteem. Voor de komende jaren heeft dit een zeer positief effect op de kostenontwikkeling. De kosten voor onderwijsleerpakket zijn toegenomen als gevolg van de alsmaar stijgende licentiekosten. De reis- en verblijfkosten zijn vooral gestegen door de kosten verbonden aan het afscheid nemen van mensen bij het einde van hun dienstverband en de kerstpakketten als blijk van waardering voor alle medewerkers. De onderwijsbegeleidingsmiddelen zijn enorm gedaald. Daarentegen zijn de nascholingsmiddelen onder de personele kosten gestegen. Dit geeft de tendens aan van schoolontwikkeling naar persoonlijke ontwikkeling.

6 Continuïteitsparagraaf

Vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zijn vanaf verslagjaar 2013 maatregelen genomen gericht op de versterking van de bestuurskracht in het onderwijs. De Regeling jaarverslaggeving onderwijs (RJO) is uitgebreid met het voorschrift dat voorziet in de opname in het jaarverslag van een continuïteitsparagraaf met als doel dat iedere belanghebbende kennis kan nemen van de wijze waarop het bestuur omgaat met de financiële gevolgen van het gevoerde en te voeren beleid. De continuïteitsparagraaf is gebaseerd op de meerjarenbegroting 2018-2021 die is vastgesteld door het College van Bestuur na goedkeuring van de Raad van Toezicht, met een positief advies van de GMR. Het opstellen van deze toekomstparagraaf geeft geen garanties op de toekomstige realisatie. De meerjarenbegroting zoals hier is uitgewerkt, is gebaseerd op de meerjarenbegroting uit de begroting 2019 maar is aangepast aan de gewijzigde eindbalans ultimo 2018 zoals in deze jaarrekening is opgenomen.

De continuïteitsparagraaf bevat de volgende onderdelen:

- A.1 Leerlingen aantallen/personele bezetting
- A.2 Meerjarenbegroting
- B.1 Aanwezigheid en werking interne risicobeheersing
- B.2 Beschrijving belangrijkste risico's
- B.3 Rapportage toezichthoudend orgaan

A.1. Leerlingenaantallen / personele bezetting

	Telling	Prognose			
	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	1-10-2022
(Speciale) basisscholen					
Totaal	4.751	4.624	4.531	4.456	4.381
Personeelsbezetting primair proces op scholen in FTE					
Personeel primair proces	286	273	265	265	265
Ondersteunend personeel	35	31	30	30	30
Bestuur en management	15	15	15	15	15
Totaal	336	319	310	310	310

Als de verhouding voor het personeel primair proces van 2018 als basis wordt genomen, dan is de volgende omvang van personeel nodig gegeven het aantal kinderen:

Personeel primair proces	286	278	273	268	264
--------------------------	-----	-----	-----	-----	-----

In de meerjarenbegroting 2018-2021 is inzicht gegeven in de verwachte baten en lasten in de komende jaren. Grote veranderingen komen er door de:

- krimp die volgens verwachting doorzet;
- natuurlijke uitstroom van personeelsleden;
- de financiële gevolgen van de fusies uit 2016, 2017 en 2018.

Het invullen van de daardoor ontstane vacatureruimte zal voor de komende jaren één van de grootste uitdagingen worden. Hierbij wordt meegenomen dat de extra middelen, die structureel beschikbaar komen, mogelijkheden bieden om:

- de Kerobei doelstellingen, die nagenoeg aansluiten bij overheidsdoelstellingen, vorm en inhoud te geven;
- extra formatie in te zetten.

Of krimp ook impliceert dat er scholen onder de opheffingsnorm komen is de komende 10-15 jaar op basis van de huidige prognoses niet te verwachten. Dat impliceert echter niet dat er geen scholen gesloten zullen worden. In 2016, 2017 en 2018 zijn fusieonderzoeken tussen scholen gestart en afgerond tot een definitieve fusie. Door samenwerking en/of economische noodzaak kunnen andere scholenfusies echter niet uitgesloten worden. Samenwerking tussen scholen - nu vooral in clusters - is primair gebaseerd op het versterken van het leidinggevende vermogen van de school, door te leren van en met elkaar met positieve effecten op de kwaliteit van het onderwijs. Positief bijkomstig effect kan zijn dat hierdoor financiële efficiency voordelen gehaald worden. De praktijk heeft bewezen, dat de aanpak voldoet aan de verwachtingen en dat kinderen, individuele scholen en professionals er baat bij hebben.

A.2. Meerjarenbegroting

De meerjarenbegroting hierna, is gebaseerd op de meerjarenbegroting als onderdeel van de begroting 2019. Daar waar de balansposten in de jaarrekening 2018 afwijken van de schatting in de begroting, zijn in het navolgende overzicht de bedragen aangepast op de meest actuele situatie. Dit heeft effect op Materiele vaste activa, liquide middelen, eigen vermogen en voorzieningen.

(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2018	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Activa						
Vaste activa						
Materiële vaste activa	4.772	5.045	4.661	4.528	4.402	4.282
Vlottende activa						
Vorderingen	1.735	1.800	1.700	1.700	1.700	1.700
Liquide middelen	862	-	823	1.341	1.749	2.173
	2.597	1.800	2.523	3.041	3.449	3.873
Activa totaal	7.369	6.845	7.184	7.569	7.851	8.155
Passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	2.115	2.172	2.415	2.815	3.015	3.215
Voorzieningen						
Voorziening groot onderhoud	1.548	1.519	1.628	1.708	1.785	1.864
Voorziening overige	481	-	506	531	556	581
	2.029	1.519	2.134	2.239	2.341	2.445
Langlopende schulden						
Overige langlopende schulden	230	275	235	215	195	195
Kortlopende schulden						
Kredietinstellingen	-	379	-	-	-	-
Crediteuren	462	500	400	300	300	300
Belastingen en premies						
sociale verzekeringen	1.283	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende passiva	1.250	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
	2.995	2.879	2.400	2.300	2.300	2.300
Passiva totaal	7.369	6.845	7.184	7.569	7.851	8.155

	Jaarrekening 2018	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Solvabiliteit 1	29%	32%	34%	37%	38%	39%
Solvabiliteit 2	56%	54%	56%	67%	68%	69%
Liquiditeit	0.8	0.6	1.1	1.3	1.5	1.7

In de meerjarenbegroting zijn de noodzakelijke vervangingsinvesteringen meegenomen. Er zijn nog geen concrete plannen om de bestaande materiele vaste activa verder uit te bouwen

Staat / raming van baten en lasten

De meerjarenbegroting is opgesteld op basis van het voorzichtigheidsbeginsel. De aannames die er zijn opgenomen zijn in onderstaand overzicht zichtbaar meegenomen. Hieruit kan het mogelijke positieve effect worden afgelezen als de werkelijkheid verloopt volgens dat scenario.

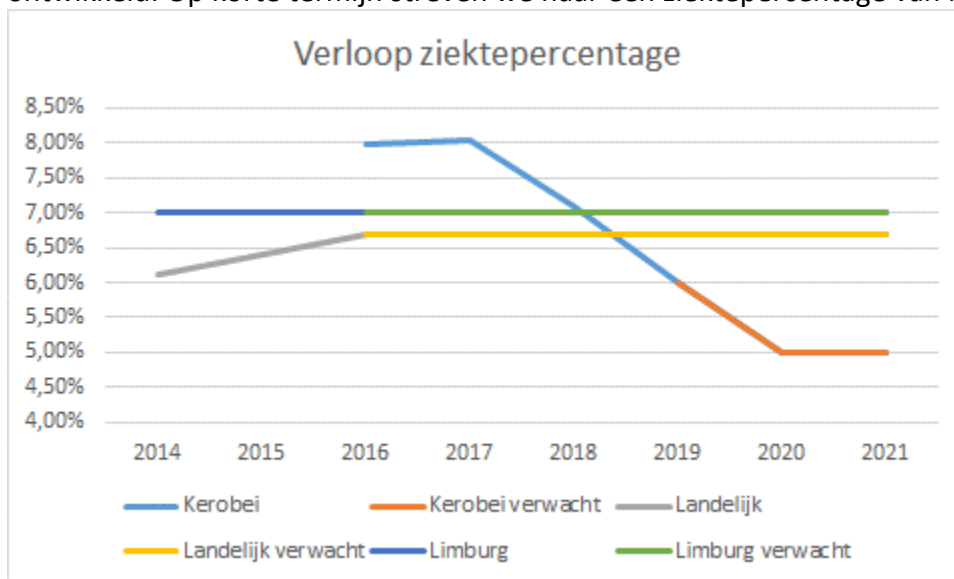
(bedragen x € 1.000)	Jaarrekening 2018	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Baten						
3.1 Rijksbijdragen OCW	29.948	27.994	29.263	28.769	27.991	27.682
3.2 Overige overheids bijdragen en –subsidies	252	137	155	90	-	-
3.5 Overig baten	538	457	456	456	456	456
	<u>30.738</u>	<u>28.588</u>	<u>29.874</u>	<u>29.315</u>	<u>28.447</u>	<u>28.138</u>
Lasten						
4.1 Personeelslasten	25.390	23.593	24.934	24.437	23.814	23.539
4.2 Afschrijvingen	729	530	874	874	874	874
4.3 Huisvestingslasten	2.301	1.868	1.894	1.894	1.894	1.894
4.4 Overige lasten	2.200	2.192	1.772	1.710	1.665	1.631
	<u>30.620</u>	<u>28.183</u>	<u>29.474</u>	<u>28.915</u>	<u>28.247</u>	<u>27.938</u>
Saldo baten en lasten	<u>118</u>	<u>405</u>	<u>400</u>	<u>400</u>	<u>200</u>	<u>200</u>
Financiële baten en lasten						
5.1 Financiële baten	-	-	-	-	-	-
5.2 Financiële lasten	(14)	5	-	-	-	-
Saldo financiële baten en lasten	<u>(14)</u>	<u>(5)</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Resultaat	<u>104</u>	<u>400</u>	<u>400</u>	<u>400</u>	<u>200</u>	<u>200</u>

De verwachting van het resultaat voor de komende jaren is dat we de ingezette lijn kunnen continueren. Indien de resultaten die worden verwacht, worden gerealiseerd, heeft dit een positieve invloed op de beschikbare liquide middelen. Met de beschikbare kredietfaciliteiten van de bank, hebben we een liquiditeitspositie die weliswaar blijvende aandacht vraagt, maar realistisch en haalbaar is en op grond daarvan een bijdrage levert aan de doelstellingen van Kerobei. De tekorten op de materiële instandhouding blijven min of meer constant. Alle verbeteringen die we daar kunnen realiseren (aanbestedingsvoordelen / alternatieve toepassingen), worden ingezet om de druk op de personele begroting te verlagen. Hiermee is de verdeling over het materiële en personele resultaat onzeker, maar is het eindresultaat realistisch. Alleen een noodzakelijke, substantiële verhoging van de overheidsbijdrage kan deze situatie ingrijpend verbeteren. Voor een nader toelichting zie hoofdstuk 5.2.

Personeelsbeleid

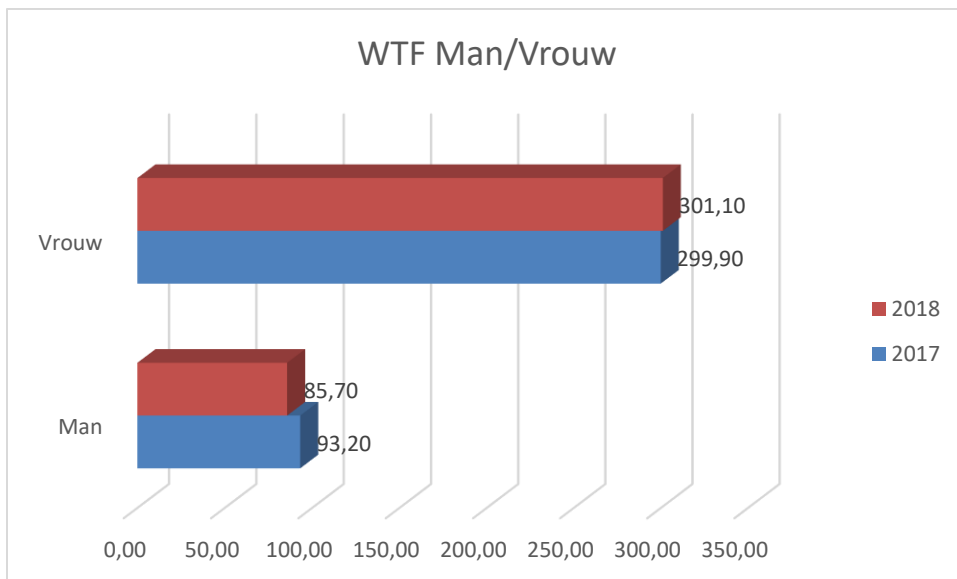
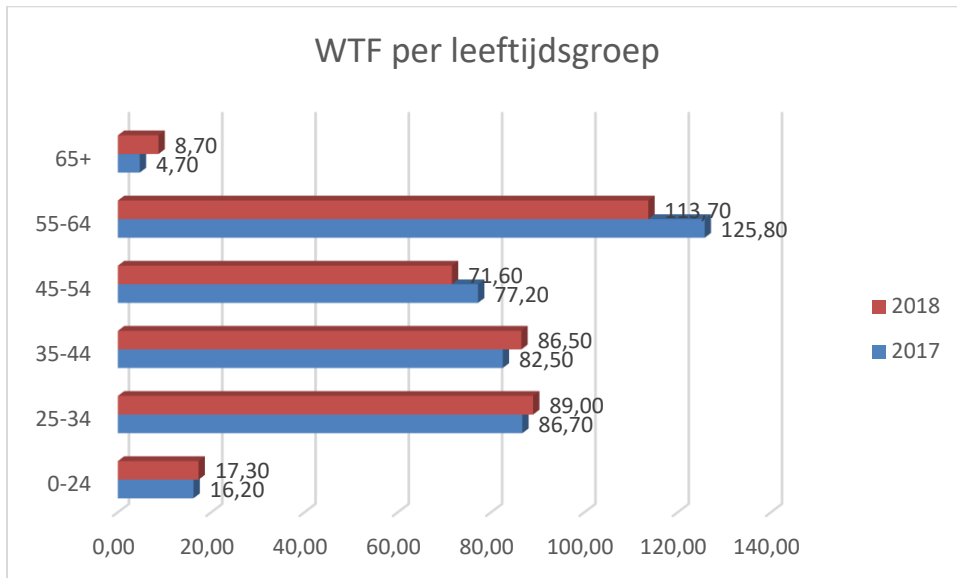
In het kader van de ontwikkelingsgerichte organisatie, willen we het mogelijk maken, dat alle personeelsleden, net als alle leerlingen, zich optimaal en blijvend kunnen ontwikkelen. Nascholing, werkplaatsen en mee kunnen ontwerpen van de eigen onderwijsconcepten op school zijn hier zeer belangrijke ingrediënten voor. De verdergaande professionalisering van de gesprekkencyclus zal er zeer zeker toe bijdragen, dat dit wordt geëffectueerd. De ontwikkeling van de mensen moet er ook toe bijdragen, dat Kerobei zelf haar eigen leidinggevenden kan opleiden, omdat de afgelopen jaren ook steeds duidelijker is geworden dat de echte goede leidinggevenden niet in grote getallen in de markt aanwezig zijn. Zeker niet in relatie tot de hoge ambitie van Kerobei.

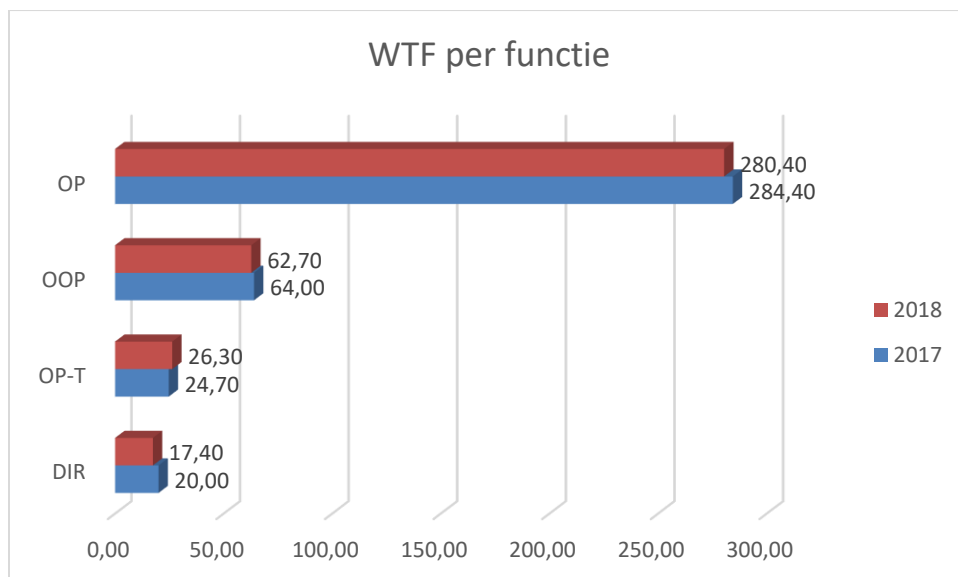
Tot slot kan vermeld worden dat het terugdringen van het ziektepercentage nog steeds een speerpunt is binnen Kerobei. We gaan er van uit dat een spin-off van het ontwikkelingsgericht denken en werken ook een positief effect zal hebben op het ziektepercentage. We zetten nadrukkelijk in op preventieve en curatieve maatregelen. Daarvoor is het gezondheidsbeleid ontwikkeld. Op korte termijn streven we naar een ziektepercentage van maximaal 5%.

Bron landelijke cijfers en Limburg cijfers: Onderwijsatlas 2017

De samenstelling van het personeelsbestand (inclusief vervangingen) over 2018 (in vergelijking met 2017) kan worden weergegeven middels de volgende drie grafieken

Huisvestingsbeleid

Een goed schoolgebouw is een vereiste om onze kinderen optimaal onderwijs te kunnen bieden en voor onze medewerkers om zo optimaal mogelijk te kunnen werken. Onze definitie van een goed schoolgebouw: een gebouw dat in een goede staat verkeert, aansluit bij de onderwijsdoelstellingen van de schoolorganisatie en een goed binnenklimaat heeft.

Uit ervaring weten we dat door de beschikbare middelen op een andere manier in te zetten, met hetzelfde geld meer bereikt kan worden. De meest effectieve manier hiervoor is om als gebruiker van het gebouw de regie te krijgen in het onderliggende proces. Zelf keuzes maken over de huisvesting, maar ook over de organisatie van de huisvesting. Daardoor kan het beschikbare geld optimaal ingezet worden voor de eisen en wensen van de scholen, de leerlingen, de ouders en de medewerkers.

Met de nieuwe schattingswijze van de onderhoudsvoorziening wordt de toevoeging aan de voorziening stelselmatig verlaagd. In plaats daarvan wordt het dagelijkse onderhoud hoger. Door deze wijziging zijn we meer in staat om gebouwaanpassingen en optimalisering van de exploitatie te realiseren.

Onzekerheden

Voor de directe toekomst zijn er ook onzekerheden, te weten:

Leerlingenverloop in relatie tot natuurlijk verloop

Uit de tabel op pagina 23 blijkt dat de natuurlijke uitstroom in geringe mate hoger is dan de verwachte bezetting op basis van het leerlingenaantal.

Onzekerheden over Passend Onderwijs

Onbekende risico's voor de komende jaren zijn er ten aanzien van Passend Onderwijs. Door de inkomsten per jaar gelijk te stellen, is het risico begrotingstechnisch geneutraliseerd. In werkelijkheid zullen de middelen binnen het samenwerkingsverband afnemen. Of het uitgangspunt -de inkomsten blijven gelijk – kan worden gehandhaafd, hangt af van de mate waarbinnen het samenwerkingsverband in staat is de inzet van middelen ten behoeve van speciaal onderwijs te reduceren, zodat er voor schoolbesturen voldoende middelen over blijven. Kerobei is daarbij afhankelijk van de acties die worden uitgezet door het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Noord Limburg. Het samenwerkingsverband gaat deze vraag in het schooljaar 2019/2020 vorm geven. Kerobei zal haar beleid in het schooljaar 2019/2020 ook verder uitwerken.

Voorzieningen

Zoals toegelicht bij het huisvestingsbeleid, zal de aandacht voor de voorziening groot onderhoud de komende jaren in belangrijke mate groter moeten worden. De oorzaak is de doordecentralisatie buitenonderhoud vanuit het Rijk. Tot en met 2014 rustte deze verplichting bij de gemeenten. Vanaf 1 januari 2015 is die overgedragen aan de schoolbesturen. Voor Kerobei betekent dit, dat er jaarlijks ca. € 400.000 extra middelen binnen komen. De uitgaven worden door de PO-Raad begroot op € 12 per m² (ca. € 350.000). In de huidige analyse in onze gebouwschouw is dat lager. Daarom heeft in 2014 de onderhoudsschouw extra aandacht gekregen en is in 2016 een nieuw uitgangspunt uitgewerkt. Als gevolg hiervan zullen de jaarkosten voor onderhoud afnemen. Naast deze vorm van doordecentralisatie is ook een verdergaande doordecentralisatie met de gemeente Venlo gerealiseerd. Als dit kan worden gerealiseerd, moeten – alvorens hier een besluit over wordt genomen - alle vermogens- en liquiditeitsposities opnieuw worden bekeken.

B.1. aanwezigheid en werking van interne risicobeheersing en controlesysteem.

Op basis van overheidsvoorschriften dient Kerobei aan te geven op welke wijze het interne risicobeheersingssysteem is ingericht en hoe dit in de praktijk functioneert. Daarbij moet worden aangegeven welke resultaten hiermee zijn bereikt en welke aanpassingen eventueel worden doorgevoerd in de komende jaren.

Voor Kerobei bestaat het interne risicobeheersingssysteem uit:

1. Organisatorische maatregelen
 - a. Functiescheiding;
 - b. Protocollen/afspraken/beleid zoals Financieel beleid, Formatiebeleid, Plaatsingsbeleid, Gesprekkencyclus.
2. Risico's waarvoor gerichte maatregelen worden ingezet om te voorkomen dat ze ontstaan
 - a. Bewaken vervangingen;
 - b. Bewaken liquiditeitsvraagstukken;
 - c. Bewaken uitgaven inzake uitkeringen na ontslag.
3. Risico's die algemeen van aard zijn
 - a. Waarbij door interne verantwoordelijkheid risicoreductie wordt nagestreefd;
 - b. Waarvoor een verzekering wordt afgesloten.
4. Specifieke controles
 - a. Door Kerobei zoals audits, maandafsluiting, visuele controles, datagesprekken, kwaliteitsrapportage gebruikerscontroles en steekproeven;
 - b. Door externe controles: de Inspectie, de accountant en de staat van het onderhoud van gebouwen.

B.2. beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Los van het gegeven welke risico's kunnen voorkomen is er binnen Kerobei een algemene aanpak voor het benaderen van risico's:

1. In het kader van de naleving van wet- en regelgeving maakt Kerobei onderscheid in algemene wetgeving en specifieke wetgeving voor toepassingen op scholen (onderwijs) en/of bestuurskantoor (ten behoeve van financiën, personeelszaken, huisvesting)
2. Het interne beheersingsstelsel is erop gericht om te voorkomen dat wij niet aan wet en regelgeving voldoen of om risico's die de te behalen doelstelling bedreigen, te reduceren. Daarom kent iedere verandering een aantal stadia die al dan niet gelijktijdig (afhankelijk van omvang en problematiek) worden uitgevoerd. Deze stadia zijn identificeren, analyseren, prioriteren, en te beheersen.
3. De basishouding binnen Kerobei geeft voldoende ruimte om alle noodzakelijke acties uit te voeren. Deze basishouding bestaat uit een open cultuur, de bereidheid tot delen van informatie, het formuleren van heldere doelstellingen en inzet op duidelijke verdeling van taken en verantwoordelijkheden.
4. Het identificeren van wettelijke complicaties door verandering in wet of organisatie gebeurt in overlegomgevingen zoals met Ministerie OCW, de inspectie, de PO-raad, onze accountant, onze advocaat, het vervangings- en participatiefonds en media.
5. Het analyseren gebeurt in overleggen die we regelmatig hebben met partners. Dit gebeurt zowel op bestuurlijk-, staf- en uitvoerend niveau, met PO-raad, administratiekantoor voor personeelszaken, specialistische PZ overleg met gebruikers, Interne studiemomenten en collega stichtingen.
6. Het identificeren en het analyseren wordt desgewenst uitgewerkt in een notitie of in een korte vraagstelling. Van daaruit wordt bekeken of er aanpassing moet komen in beleid of in uitvoering. Dit wordt vastgelegd in de formele overleggen via het College van Bestuur, de Raad van Toezicht en de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad. Bij het behandelen van vraagstukken laten wij ons zowel door onze interne- (meer ogen principe) als externe omgeving toetsen om onze risico's zo optimaal mogelijk te beheersen.

In deze rapportage wordt aangegeven aan welke risico's en onzekerheden Kerobei zich in de komende jaren ziet geplaatst en op welke wijze zij passende maatregelen treft om deze risico's en onzekerheden het hoofd te bieden.

-

Risico	Risico maatregel (tabel blz 34)
Algemeen	
Aansprakelijkheid voor handelen personeel	3b
Het verloren gaan van roerende zaken	3b
Onderwijs	
Risico dat scholen niet het basisarrangement halen	1b 4a 4b
Risico dat er geen verbetering in de kwaliteit zit	1b 4a 4b
Personeelsrisico	
Formatie van personele inzet in relatie tot beschikbare formatie	1a 1b 4a
Afwezigheid wegens ziekte of verlof met betrekking tot personele inzet	1a 1b 2a 3a 4a
Het niet functioneren van personeelsleden	1b 3a
Uitgaven inzake uitkeringen na ontslag	3c
De extra inzet van formatie als aanvulling op de toegekende middelen	1a 1b 3a 4a
Huisvestingsrisico	
Het onderhoud van het gebouw	1b 4a 4b
Het beschikbaar hebben van voldoende middelen in relatie tot leegstand	3a 4b
Het aanpassen/vernieuwen van gebouwen in relatie tot het niet wettelijk geregelde begrip renovatie	Accepteren
Overige Financiële risico's	
Begrotingsoverschrijding	2b 3a 4a
Onzekerheid over financiële middelen Rijk	Accepteren
Compensatie van gestegen kosten uit Rijksmiddelen	4a en Accepteren

Het directe effect op de resultaten van bovenstaande risico's zit de laatste jaren vooral in het personele risico en het huisvestingsrisico, als gevolg waarvan ook de geschetste financiële risico's realiteit worden. Jaarlijks worden wegens knelpunten, groei en uitbreiding van activiteiten extra personeel ingezet, waarvoor in de meeste gevallen circa 50% in de vorm van extra inkomsten wordt vergoed (risico ca € 200.000) Voor de huisvestingslasten wordt het risico in de komende jaren groter omdat niet alle uitgaven meer via de onderhoudsvoorziening worden verantwoord, maar deels over het resultaat. Als gevolg hiervan zal dit een grilliger, moeilijk voorspelbaar verloop krijgen. Los van deze risico invulling zijn de resultaten van de interne controle-aanpak effectief, maar worden in belangrijke mate beïnvloed door de volgende meer algemene oorzaken:

Smalle financiële marges

De overheidsbijdrage is gebaseerd op gemiddelden die voor de staat van het onderwijs in Nederland van toepassing zijn. Ten aanzien van de personele bekostiging (85% van het budget) komt daar nog bij dat het gemiddelde van het prijselement in deze begroting niet gerelateerd is aan de ontwikkeling van de loonkosten in het primair onderwijs, maar algemene

overheidsontwikkelingen. Beide gemiddelden pakken voor Kerobei verkeerd uit en het tweede element pakt voor heel Nederland verkeerd uit. Door de omvang in geld van de post personele kosten, leiden kleine procentuele aanpassingen tot grote absolute bedragen.

Dit vraagt om aanpassingsvermogen op de grens van de mogelijkheden en de kwaliteit. Door de aangekondigde structurele verbeteringen komt er weer ruimte om de kwaliteitsgarantie waar te kunnen maken.

Kwaliteit van het onderwijs

Gezien het vorenstaande kan de kwaliteit van het onderwijs in het geding komen en betekent dit, dat er extra aandacht voor moet komen. Onze nieuwe kwaliteitsrapportage geeft inzicht in elkaars kwaliteiten en effecten van handelen. Door deze verantwoording open en transparant te houden, brengt leren van en met elkaar de mogelijkheid om ook de uitdaging in gezamenlijkheid op te pakken in clusteroverleggen en werkplaatsen.

Personeelsbeleid

De afname van de mogelijkheden in formatie hebben de ervaren werkdruk niet verminderd. Verzuim en ontwikkelpotentieel zijn hier direct aan gekoppeld. Kerobei heeft besloten de focus op verzuim en ontwikkeling integraal op te pakken. Hierbij is het eigenrisicodragerschap van het vervangingsfonds een belangrijke element. De toevoeging van de werkdrukmiddelen met een akkoord uit 2017 en met werkelijk toegekende middelen vanaf 1 augustus 2018, zullen hier in bijdragen.

Krimp

De krimp die landelijk het zelfde beeld laat zien als die waarbinnen Kerobei opereert, gaat zeker door de komende jaren. Sinds 2009 zijn we hierop aan het vooruitdenken, waarbij de belangrijkste verbinding tussen krimp en natuurlijk verloop wordt bewaakt. Het risico is minder gelegen in een te hoog personeelsbestand maar meer in de mogelijkheden om het tekort aan personeel in de komende jaren adequaat te kunnen opvangen.

B.3. rapportage toezichthoudend orgaan

Jaarrapportage van het toezichthoudend orgaan de Raad van Toezicht Kerobei

De Raad is toezichthouder, klankbord en werkgever(van het college van bestuur) tegelijk.

De Raad van Toezicht (RvT) bestond op 31 december 2017 uit 6 leden.

Naam	Functie	Commissie
R. den Dekker: (tot 13-12-2018).	Voorzitter	voorzitter remuneratie commissie
H. Palmen	Vice voorzitter	Lid en en per 23-05-2018 voorzitter commissie onderwijs
H. Jacobs	Lid	Voorzitter commissie financiën
J.H. de Wit:	Lid	Voorzitter commissie onderwijs tot 23-05-2018 lid commissie financiën
S. Canjels	Lid	Lid remuneratie commissie
H. Brauer	(per 01-03-2018) benoemd tot lid RvT Per 13-12-2018 benoemd tot voorzitter van de RvT	Lid remuneratie commissie
J. Beckers	(per 01-04-2018) is benoemd tot lid RvT	lid commissie onderwijs en voor het onderwerp besturing tijdelijk lid remuneratie commissie

R den Dekker heeft gedurende ruim 12 jaar op een bijzondere wijze het voorzitterschap van de RvT ingevuld. Op 13-12-2018 is passend en onder dankzegging voor zijn inzet van hem afscheid genomen.

De Raad van Toezicht vervult rol en verantwoordelijkheid in het kader van "good governance". Leidraad in denken en handelen is de code goed bestuur in het primair onderwijs. De Raad van Toezicht vergaderde in 2018 zeven keer. De leden van de Raad van Toezicht woonden de vergaderingen bij conform de gestelde norm. De vaste agendapunten zijn:

- Verslag
- Besluitvormende zaken
- Informatieve zaken aangaande de organisatie
- Financiën
- Onderwijs
- Personeel
- Huisvesting

De voorzitter van de Raad van Toezicht had 7x overleg met College van Bestuur (CvB).
De vice voorzitter van de Raad van Toezicht had 2x overleg met College van Bestuur.

Alle leden van de Raad van Toezicht zijn lid van de Vereniging van toezichthouders in het onderwijs (VTOI).

De Raad van Toezicht vergaderde twee keer met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad (GMR).

Met het College van Bestuur en de directeuren is formeel vastgelegd dat de Raad van Toezicht jaarlijks aansluit voor een informeel overleg met het College van Bestuur en de directeuren.

De Raad van Toezicht woonde één keer het directie / College van Bestuur overleg bij.

De Raad van Toezicht heeft deelgenomen aan:

- een provinciale conferentie (21-03-2018) “bestuur-intern toezicht in het Primair Onderwijs”
- een in company leergang Toezichthouden op Onderwijskwaliteit
- viering van het 10 jarig bestaan van Kerobei

De RvT heeft een aantal belangrijke besluiten in 2018 genomen waaronder:

- Inbreng in en goedkeuring van het strategische beleidskader/plan Kerobei 2018-2022
- goedkeuring jaarverslag 2017
- goedkeuring budgetovereenkomst huisvesting met de gemeente Venlo
- Opdracht c.q. wijziging accountant naar Wijs Accountants
- Begroting 2019

De Raad van Toezicht werkt met 3 commissies te weten:

Remuneratie commissie

Taken van de remuneratie commissie zijn onder andere :

- Werkgeversrol CvB , o.a. toezicht houden, klankborden, benoemen en honorering.
Twee jaarlijkse beoordeling CvB aan hand van een vastgesteld toetsingskader/proces.
- Werkgeversrol o.a. toezicht houden, klankborden, benoemen Raad van Toezicht
- Organisatie twee jaarlijkse evaluatie Raad van Toezicht.

De activiteiten van de remuneratie commissie in 2018:

- Herijking van de besturing
De Raad van Toezicht heeft na een eigen bewustwordingssessie op 02-08-2018 in een beknopte interne notitie een aantal thema's vastgesteld, die in het kader van de herijking van de besturing van belang zijn om te onderzoeken. Bij elk thema is een aantal onderzoeksvragen geformuleerd. Deze interne notitie is met het CvB besproken in de RvT d.d.20-09-2019. Het CvB heeft aangegeven dat de context en het speelveld waarbinnen het opereert, en waarbinnen de schooldirecteuren en de RvT opereren, sterk aan het veranderen is. Dit stelt andere eisen aan de wijze waarop de besturing plaatsvindt, maar ook andere eisen aan de personen die hiermee belast zijn. Dit betreft het CvB, de RvT en de directeuren van de scholen. Het gaat hierbij niet alleen om de filosofie achter de besturing, maar zeker ook om de vormgeving van de besturing zelf, en in het verlengde daarvan de wijze van toezicht houden. Het is dan ook wenselijk om de veranderende context en het veranderende speelveld verder te verkennen en te onderzoeken. Omdat herijking van de besturing de gehele organisatie raakt en vanuit de visie van Kerobei om samen te ontwerpen, wordt voorgesteld om de herijking van de besturing uit te voeren als ontwerpproces in co-creatie met de organisatie. Vervolgens is het aan het CvB verzocht om het proces van herijking aan te sturen en aan de Raad van Toezicht een voorstel te doen over de gewenste besturing en richting gevende uitspraken te formuleren. De RvT participeert uiteraard bij dat vervolgproces en bijeenkomsten.

- De werving van 2 nieuwe leden Raad van Toezicht conform evaluatie afspraken 2017;
- Voorbereiding en opdracht tot actualisatie Statuten. Naar aanleiding van nieuwe regelgeving, actualiteit en flexibilisering in relatie met een nieuw op te stellen reglement van de RvT;
- Voorbereiding,opdracht en inbreng van het opstellen van een Reglement van RvT;
- Deelname, door de voorzitter, aan de Masterclass Toezichthouder 3.0 .

In 2019 is o.a. voorzien:

- Voorbereiding en uitvoering zelfevaluatie RvT
- Afronding en vaststelling aangepaste statuten en reglement van de RvT
- Medio 2019 zullen de deliverables van de herijking besturing opgeleverd worden waarna het proces van herinrichting van die gewenste besturing en uiteindelijk vorming van de nieuwe besturing inhoud gegeven kan worden.
- Invulling werkgeversrol voor CvB

De Commissie Onderwijs

De Commissie Onderwijs (CO) houdt zich bezig met de kwaliteit van het onderwijs.

- Bij onderwijskwaliteit wordt er op toegezien, dat ieder kind wordt gestimuleerd zich zo compleet mogelijk te ontwikkelen.
- Vanuit deze ontwikkeling kan het kind zijn eigen leven, zijn eigen dromen creëren, in balans met zijn omgeving.
- De Commissie Onderwijs ziet toe op de manier waarop kwaliteitszorg wordt vormgegeven en de manier waarop het niveau van kwaliteit onderwerp is van monitoring en besturing.

De activiteiten van de Commissie Onderwijs in 2018 waren:

- Een lid van de Commissie Onderwijs is aanwezig geweest bij een schoolaudit
- Door een afvaardiging van de RvT is deelgenomen aan de conferentie op 21 maart die op initiatief van, en in samenwerking met INNOVO wordt georganiseerd rondom het thema bestuur-intern toezicht in het Primair Onderwijs
- De commissie heeft op 15 september een uitvoerig overleg gehad met het CvB over de leeropbrengsten
- Voorbereiding en deelname (18 december 2018) aan de in company leergang Toezichthouden op Onderwijskwaliteit
- De Commissie Onderwijs is op deze en andere momenten adequaat geïnformeerd over de onderwijskundige ontwikkelingen binnen Kerobei, de vorderingen op het gebied van leerresultaten en onderwijskwaliteit.
- Ook heeft de Commissie Onderwijs kennisgenomen van de inhoud van de gesprekken en rapportages van de Inspectie van het Onderwijs.

De focus voor het komende jaar van de Audit Commissie Onderwijs is tweeledig.

Eerzijds wordt er toezicht gehouden op de meetbare “harde” onderwijs-kwaliteitsindicatoren (onderwijsopbrengsten). Uit deze feiten kunnen trends worden afgelezen, die voor het maken van de juiste prioriteiten en de verdere sturing van onderwijskwaliteit, van wezenlijk belang zijn. Anderzijds wil de Commissie Onderwijs graag de “zachtere” kant van het onderwijs stimuleren. Zorgen dat er een ontwikkelingsgerichte verbinding is in het kind, met de andere leerlingen, het onderwijsteam, tussen de ouders en de school en ouders onderling.

Daarbij kunnen verschillende leervormen worden aangeboden die tegelijkertijd de innerlijke waarden van het kind versterken, zijn innoverend vermogen en verbindend communiceren stimuleren en het kind extra mogelijkheden geven tot expressie.

Commissie Financiën

De Commissie Financiën bestaat uit twee leden van de RvT en ondersteunt de RvT bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden op het terrein van financieel toezicht. De Audit Commissie Financiën bereidt de besluitvorming van de RvT voor mede door gesprekken met het CvB en de controller.

De activiteiten en duiding van de Audit Commissie Financiën in 2018 waren verder:

- De keuze van een nieuwe accountant , na toetsing op voorstel van de CvB;
- Het bespreken van de begroting en de periodieke rapportages, en de analyses van de verschillen tussen begroting en realisatie. Hierbij wordt mede aandacht geschonken aan de werking van het interne risicobeheersing-en controlesysteem;
- De Audit Commissie Financiën heeft verder de jaarrekening met de externe accountant besproken alsmede de bijbehorende management-letter. De uitkomsten zijn in hetzelfde overleg met het CvB besproken en eventuele maatregelen zijn afgesproken;
- De solvabiliteits- en liquiditeitsposities zijn in de afgelopen jaren verder verbeterd, maar voldoen nog niet aan de gestelde eisen; de verwachting is dat binnen een jaar de doelstellingen bereikt kunnen worden.

De Raad van Toezicht spreekt zijn waardering uit voor de flinke inzet waarmee het College van Bestuur en alle medewerkers van Stichting Kerobei hebben bijgedragen aan de bereikte resultaten en de stappen die gezet zijn in 2018.

We verwachten en hebben het vertrouwen dat Kerobei in 2019 verder zal doorgroeien op het gebied van onderwijskwaliteit, de ontwikkeling van de mensen in de organisatie en in financieel opzicht haar doelstellingen zal bereiken.

Namens de Raad van Toezicht Kerobei,

H Brauer ,
Voorzitter Raad van Toezicht Kerobei

7 Bespreking van de financiële positie

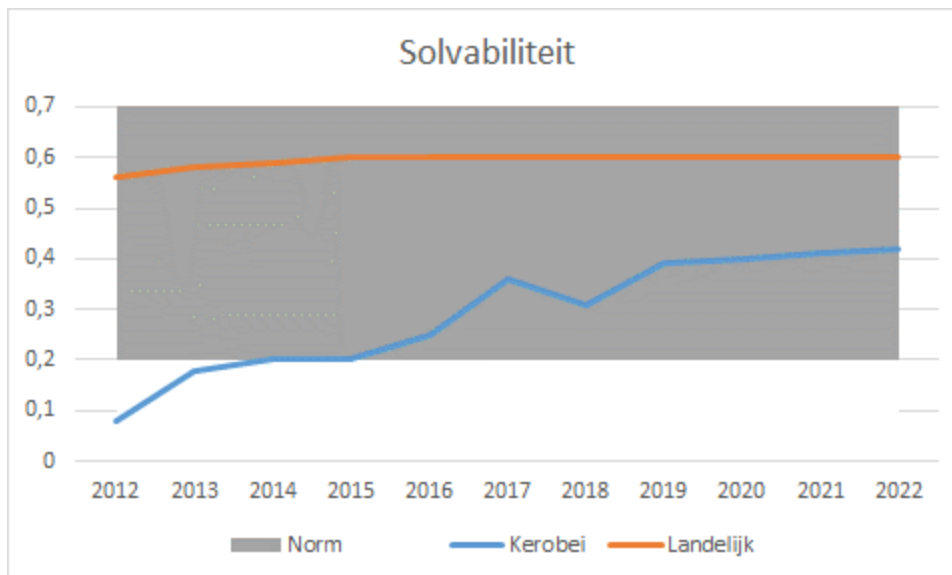
Vanuit het Ministerie OCenW komt steeds meer de behoefte iets te zeggen over de vermogensposities van schoolbesturen. De Inspecteur heeft de rol van toezien op de naleving van de normen. In onderstaande tabel zijn de uitgangspunten opgenomen die de inspectie hanteert en de werkelijkheid zoals die voor Kerobei van toepassing is op basis van de begroting. Het financieel continuïteits-toezicht van de Inspectie van het Onderwijs is gewijzigd per 1-9-2013. Er wordt gewerkt met twee in plaats van drie soorten toezichtsarrangementen, namelijk basistoezicht of aangepast financieel continuïteits-toezicht. Bij basistoezicht beperkt het toezicht zich tot de jaarlijkse risicoanalyse aan de hand van de jaarcijfers. Bij het aangepaste financiële continuïteits-toezicht is de financiële continuïteit van het onderwijs binnen afzienbare tijd in het geding en vraagt de inspectie het bestuur een verbeterplan op te stellen en volgt de uitvoering daarvan met een intensiteit die past bij de ernst van de situatie. De inspectie van het onderwijs heeft in oktober 2014 onderzoek verricht naar de financiële positie van Kerobei. Het onderzoek bestond uit de analyse van de jaarrekening en bij het bestuur ter aanvulling of verduidelijking opgevraagde financiële gegevens alsmede een tweetal gesprekken met het bestuur. Op basis van dit onderzoek heeft de inspectie Kerobei basistoezicht toegekend. Daarnaast zijn de indicatoren voor de jaarlijkse financiële risicoanalyse aangepast. Zo is er meer zicht op de risico's die zich op langere termijn kunnen voordoen.

<i>Liquiditeit</i>	≤ 1
<i>Solvabiliteit 2</i>	$\leq 0,30$
<i>Rentabiliteit</i>	<i>laatste 3 jaar negatief</i>
<i>Personele lasten / rijksbijdrage</i>	$\geq 0,95$
<i>Personele lasten / totale baten</i>	$\geq 0,90$
<i>Financiële buffer</i>	< 0

Kengetal	Formule	Ondergrens	Bovengrens	Kerobei 2018	Kerobei 2017	Kerobei streven
I Vermogensbeheer						
a. 1 Solvabiliteit	EV/TV	0,2	geen	0.29	0,29	0,30
a. 2 Solvabiliteit	EV+voor- zeningen/TV	0,2	geen	0.56	0.52	0,46
b. Kapitalisatiefactor	(TV-G&T)/TB	geen	0,35	0.18	0,17	0,20
II Budgetbeheer						
a. Liquiditeit	KV/KS	0,5	1,5	0.87	0,67	1,00
b. Rentabiliteit	Exploitatie/TB	0	0,05	0.003	0,009	0,01
III Exploitatiekenngetallen						
Personele lasten/rijksbijdragen					0,87	
Personele lasten/totale baten					0,85	
Balans/Exploitatiegegevens(* € 1.000)	Afkorting			Kerobei 2018	Kerobei 2017	Kerobei streven
Eigen vermogen	EV			2.115	2.012	2.700
Balanstotaal	TV			7.369	7.027	9.000
Voorzieningen	VOORZ			2.029	1.639	2.500
Totale baten	TB			30.738	29.429	
Rijksbijdragen	RIJKSBIJDR			29.948	28.446	
Personele lasten	PERS			25.390	24.421	
Kortlopende schuld	KS			2.995	3.121	3.000
Kortlopende vordering/liquide middelen	KV			2.597	2.100	4.000
Exploitatieresultaat	Exploitatie			104	294	400
Gebouwen en terreinen	G&T			1.761	1.847	

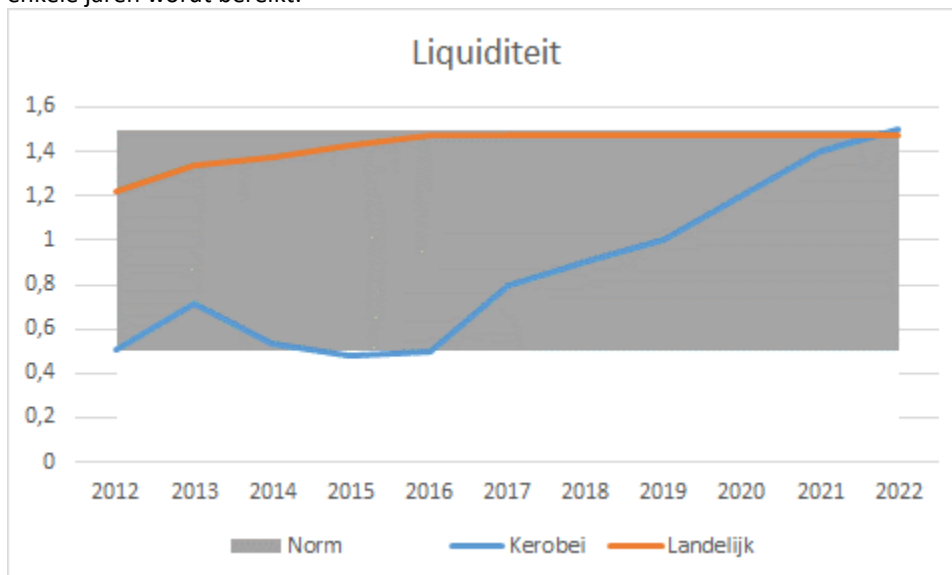
Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het eigen en totaal vermogen. Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De richtlijn is een streefwaarde hoger dan 30 procent. Het ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens van 20%. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de vermogenspositie van Kerobei voldoende is, maar dat het verder opbouwen van de algemene reserves noodzakelijk is om het Kerobei streven te continueren. De meerjarenbalans op pagina 27 laat zien dat het streven van een solvabiliteit van 30% in 2018 wordt bereikt.

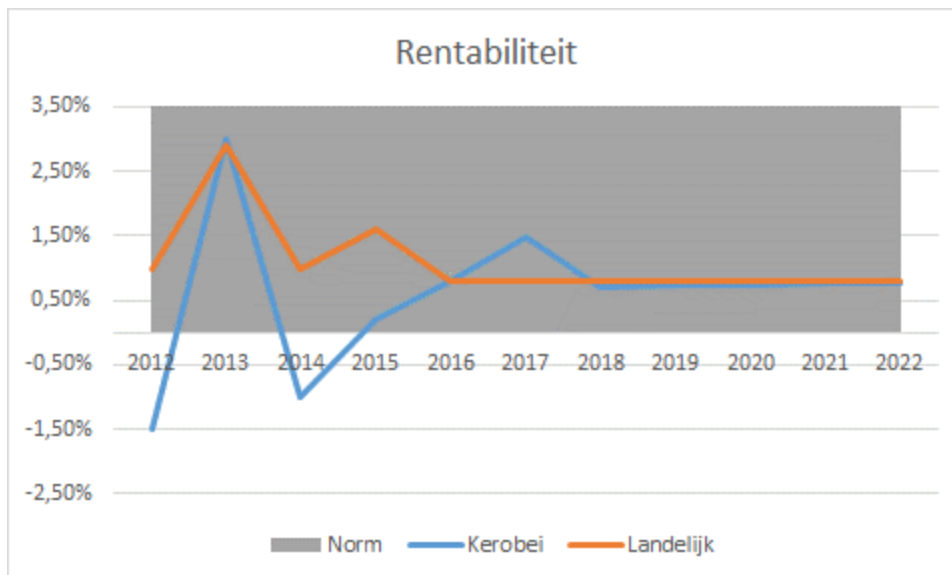
Liquiditeit

De liquiditeit geeft de verhouding aan tussen de vlottende activa en het kort vreemd vermogen, bestaande uit de kortlopende verplichtingen aan crediteuren, nog te betalen posten en de overlopende passiva. Deze verhouding geeft aan in hoeverre de stichting in staat is om aan haar kortlopende betalingsverplichtingen te kunnen voldoen. De richtlijn is een streefwaarde van 1 of hoger. Het Ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens een waarde van 0,5 en als bovengrens 1,5. De liquiditeit van Kerobei voor 2017 bedraagt 0,84. Verbetering is absoluut noodzakelijk. De meerjarenbalans op pagina 27 laat zien dat het streven van een liquiditeit van groter dan 1, over enkele jaren wordt bereikt.

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding aan tussen het resultaat en de totale baten. Deze verhouding wordt veelal als maat voor het begrotingsoverschot gehanteerd. De richtlijn is een streefwaarde tussen de 0 procent en 3 procent. Het ministerie van OCW hanteert als kritische ondergrens 0% en als bovengrens 5%. De rentabiliteit van Kerobei bedraagt over 2017 0,7%.

Kapitalisatiefactor

De kapitalisatiefactor geeft de verhouding aan tussen het balanstotaal (minus de boekwaarde van de gebouwen en terreinen) en de totale baten. Deze verhouding wordt zodanig gehanteerd, dat rekening wordt gehouden, met de grootte van de instelling.

Het ministerie van OCW hanteert voor onze stichting een signaleringswaarde van 35-60 procent.

De kapitalisatiefactor van Kerobei bedraagt in 2017 18% en voldoet daarmee niet aan het interne streven om een percentage van 20% te behalen.

Jaarrekening 2018

Balans

(na verdeling van het resultaat)

	2018	2017
	€	€
Activa		
Vaste activa		
1.2 Materiële vaste activa	4.772.466	4.927.422
	<u>4.772.466</u>	<u>4.927.422</u>
Vlottende activa		
1.5 Vorderingen	1.734.151	1.795.020
1.7 Liquide middelen	861.991	305.029
	<u>2.596.142</u>	<u>2.100.049</u>
Activa totaal	<u><u>7.368.608</u></u>	<u><u>7.027.471</u></u>
 Passiva		
2.1 Eigen vermogen		
Algemene reserve	2.115.227	2.011.475
2.2 Voorzieningen		
Voorziening groot onderhoud	1.547.775	1.139.233
Overige voorzieningen	480.984	500.259
	<u>2.028.759</u>	<u>1.639.492</u>
2.3 Langlopende schulden		
Overige langlopende schulden	230.217	254.926
	<u>230.217</u>	<u>254.926</u>
2.4 Kortlopende schulden		
Crediteuren	461.698	765.191
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.282.825	1.203.465
Overlopende passiva	1.249.882	1.152.922
	<u>2.994.405</u>	<u>3.121.578</u>
Passiva totaal	<u><u>7.368.608</u></u>	<u><u>7.027.471</u></u>

Staat van baten en lasten

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
B a t e n			
3.1 Rijksbijdragen OCW	28.063.724	27.994.000	26.989.641
Ontvangen doorbetaling rijksbijdrage samenwerkingsverband	1.883.666	-	1.756.806
3.2 Overige overheidsbijdragen en subsidies	252.429	137.000	215.926
3.5 Huur	509.591	457.000	447.514
Overige baten	28.243	-	19.198
	<u>30.737.653</u>	<u>28.588.000</u>	<u>29.429.085</u>
L a s t e n			
4.1 Personeelslasten	25.389.635	23.411.000	24.421.615
4.2 Afschrijvingen	729.463	530.000	527.997
4.3 Huisvestingslasten	2.300.934	1.868.000	1.944.661
4.4 Overig lasten	2.199.928	2.374.000	2.222.958
	<u>30.619.960</u>	<u>28.183.000</u>	<u>29.117.231</u>
Saldo baten en lasten	<u>117.693</u>	<u>405.000</u>	<u>311.854</u>
5.2 Financiële lasten	13.941	5.000	18.048
Saldo financiële baten en lasten	<u>13.941</u>	<u>5.000</u>	<u>18.048</u>
Resultaat	<u><u>103.752</u></u>	<u><u>400.000</u></u>	<u><u>293.806</u></u>

Kasstroomoverzicht

	2018		2017	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten	117.693		311.854	
Aanpassing voor:				
Afschrijvingen	729.463		527.997	
Mutaties voorzieningen	389.267		317.363	
Verandering in vlottende middelen:				
Vorderingen en effecten	60.869		(111.670)	
Schulden	(127.173)		89.342	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		1.170.119		1.134.886
Betaalde interest	(13.941)		(18.048)	
		(13.941)		(18.048)
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		1.156.178		1.116.838
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	(574.507)		(309.592)	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(574.507)		(309.592)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Opgenomen bankkrediet	-		(517.848)	
Aflossing langlopende schulden	(24.709)		(24.614)	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		(24.709)		(542.462)
Mutatie liquide middelen		556.962		264.784

Grondslagen

Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	75597
Naam instelling	Stichting Kerobei
Adres	Wylrehofweg 11 Venlo
Postadres	Postbus 1035 Venlo
Postcode / Plaats	5900 BA Venlo
Telefoon	077 3968888
Fax	077 3968889
E-mail	kerobei@kerobei.nl
Internetsite	www.kerobei.nl
Contactpersoon	H.P.C. Hovens
Telefoon	077 3968888
E-mail	h.hovens@kerobei.nl
Statutaire naam	Stichting Kerobei, stichting voor Katholiek en Openbaar Primair onderwijs in de gemeenten Beesel, Maasbree en Venlo
Statutaire zetel	Blerick (gemeente Venlo)
KvK-nummer	41062405

Kerobei is het bevoegd gezag van de scholen zoals opgenomen in de tabel op pagina 5. De activiteiten bestaan uit het verzorgen van (speciaal) basisonderwijs in de gemeenten Venlo, Beesel en Peel&Maas.

Algemene toelichting

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijnen Jaarverslaggeving Onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, waaronder Richtlijn 660: Onderwijsinstellingen.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van Kerobei zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schatting inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen in de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing is ter vergelijking de realisatie opgenomen van het voorgaande verslagjaar alsmede de cijfers van de meest recent vastgestelde begroting van het verantwoordingsjaar.

Leasing

Bij de stichting zijn leasecontracten gesloten, waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan eigendom verbonden zijn, niet bij de stichting ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva.

Voor zover niet anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een noodzakelijk geachte voorziening voor het risico van oninbaarheid. Alle baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen historische aanschafwaarde minus een stelselmatige afschrijving, waarbij de afschrijvingstermijnen zijn gerelateerd aan de verwachte economische levensduur, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Vorderingen

De Liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen

De Liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld in de toelichting op de balans, ter vrije beschikking van het bestuur en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieresultaten. Overige mutaties worden gedaan met daartoe door het bestuur aangewezen uitgaven en ontvangsten. Het eigen vermogen bestaat uit publieke en private middelen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de voorzieningen die tegen contante waarde worden gewaardeerd als het effect van de tijds waarde materieel is.

Indien het waarschijnlijk is dat voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen een vergoeding van een derde zal worden ontvangen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Voorzieningen voor onderhoud

De voorziening voor onderhoud, wordt opgebouwd uit reserveringen volgens de onderhoudsbegroting. Toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op de verwachte uitgaven, de van toepassing zijnde onderhoudscyclus en het jaar van beoordelen. De

werkelijke uitgaven worden in mindering gebracht op de voorziening in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd.

Voorziening voor jubilea

Werknemers van Kerobei hebben op grond van de cao recht op een uitkering van een half maandsalaris bij het 25-jarige dienstjubileum en van een heel maandsalaris bij het 40-jarige dienstjubileum. Voor de verplichting voortvloeiend uit deze regeling heeft Kerobei per 31 december 2017 een voorziening gevormd voor de te verwachten toekomstige kasstromen. Voor deze berekening zijn inschattingen gemaakt voor de blijfkans, verwachte pensioenleeftijd en de salarisontwikkeling van de werknemers, rekening houdend met een contante waarde gebaseerd op een rekenrente van 1 % per jaar.

Voorziening voor langdurig zieken

Kerobei heeft voor de in te schatten gevolgen van de kosten voor langdurig zieke werknemers een schatting gemaakt van de financiële consequenties bij doorlopende ziekte. Het bedrag van de schatting is opgenomen in de voorziening.

Voorziening voor duurzame inzetbaarheid

Personeelsleden hebben recht op een duurzame inzetbaarheid van 40 uur per jaar op fulltime basis. Als personeelsleden deze inzet willen verspreiden over maximaal drie jaren, dan is dit toegestaan. Op basis van inventarisatie en inschatting van de financiële consequenties, is de voorziening ultimo 2018 bepaald.

Kortlopende schulden

Schulden met een op de balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar, worden geduid als kortlopend.

Pensioenregeling

Kerobei heeft voor haar werknemers een pensioenregeling toegezegd. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon, berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Kerobei. De verplichtingen die voortvloeien uit de rechten van haar personeel zijn ondergebracht bij het bedrijfspensioenfonds ABP. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekking van ABP dat toelaat. Naar de stand van ultimo december 2018 is de beleidsdekkingsgraad van het ABP 103,1% (bron www.abp.nl). Kerobei heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende premiebetalingen in geval een tekort van het pensioenfonds anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Kerobei heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het verslagjaar in de jaarrekening verantwoord.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Rijksbijdragen OCW

Onder de rijksbijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele en exploitatiekosten opgenomen. De rijksbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige overheidsbijdragen en overige

De overige overheidsbijdragen en overige bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt naar tijdsevenredigheid afgeschreven.

Personeelskosten

De personeelskosten, waaronder de verplichtingen voor vakantiegeld en eindejaarsuitkering worden toegerekend aan de verslagjaar waarop de met die kosten verband houdende prestaties zijn geleverd. De sociale lasten en de pensioenlasten worden overeenkomstig in de jaarrekening verwerkt.

Financiële baten en lasten

Financiële baten en lasten worden verantwoord in het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Gedurende het verslagjaar hebben geen significante transacties in vreemde valuta plaatsgevonden.

Toelichting op de balans

1.2 Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Meubilair en apparatuur	Andere vaste bedrijfs- middelen	2018 Totaal	2017 Totaal
	€	€	€	€	€
Aanschafprijs 1-1	2.665.040	5.010.580	5.791.860	13.467.480	13.157.888
Afschrijving cumulatief 1-1	817.524	2.922.038	4.800.496	8.540.058	8.012.061
Boekwaarde 1-1	1.847.516	2.088.542	991.364	4.927.422	5.145.827
Investeringsen	-	318.170	256.337	574.507	309.592
Herrubricering	191.867	-6.022	-185.845	-	-
Waardervermindering	-203.659	-	-	-203.659	-
Afschrijving	-74.283	-246.646	-204.875	-525.804	527.997
Boekwaarde 31-12	<u>1.761.441</u>	<u>2.154.044</u>	<u>856.981</u>	<u>4.772.466</u>	<u>4.927.422</u>
Aanschafprijs 31-12	2.515.385	4.425.527	1.835.818	8.776.730	13.467.480
Afschrijving cumulatief 31-12	753.944	2.271.483	978.837	4.004.264	8.540.058
Boekwaarde 31-12	<u>1.761.441</u>	<u>2.154.044</u>	<u>856.981</u>	<u>4.772.466</u>	<u>4.927.422</u>
Afschrijvingspercentages	2,5%;5%	5%; 10% 12,5%; 20%	10%, 12,5% 20%		
Door de herrubricering en het buitengebruikstellen van activa volgt hierna een aanvullende toelichting op het verloop van de materiële vaste activa.					
Verloop van de aanschafwaarde					
Aanschafprijs 1-1	2.665.040	5.010.580	5.791.860	13.467.480	
Investeringsen 2018	-	318.170	256.337	574.507	
Herrubricering	84.326	-6.022	-185.845	-107.541	
Waardervermindering	-233.981	-	-	-233.981	
Geheel afgeschreven	-	-897.201	-4.026.534	-4.923.735	
Aanschafprijs 31-12	<u>2.515.385</u>	<u>4.425.527</u>	<u>1.835.818</u>	<u>8.776.730</u>	
Verloop van de cumulatieve afschrijvingen					
Afschrijving cumulatief 1-1	817.524	2.922.038	4.800.496	8.540.058	
Afschrijvingen 2018	74.283	246.646	204.875	525.809	
Herrubricering	-107.541	-	-	-107.541	
Waardervermindering	-30.322	-	-	-30.322	
Afschrijving	-	-897.201	-4.026.534	-4.923.735	
Afschrijving cumulatief 31-12	<u>753.944</u>	<u>2.271.483</u>	<u>978.837</u>	<u>4.004.264</u>	

1.5 Vorderingen

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
1.5 OCW/WL&I	1.357.377	1.422.099
1.5.7 Overige vorderingen	376.774	372.921
	<u>1.734.151</u>	<u>1.795.020</u>

1.5.7 Overige vorderingen

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Gemeente Venlo	20.218	-
Te vorderen van het UWV	50.000	83.841
Betaalde borg tablets	18.025	29.575
Vooruitbetaalde licentiekosten	113.838	16.261
Te ontvangen huur	522	2.293
Te vorderen van gelieerde stichtingen	-	3.106
Vooruitbetaalde verzekeringspremie	51.214	51.709
Vooruitbetaalde en te ontvangen bedragen	122.957	186.136
	<u>376.774</u>	<u>372.921</u>

1.7 Liquide middelen

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
1.7.1 Kasmiddelen	3.631	3.570
1.7.2 Banktegoeden	858.360	301.459
	<u>861.991</u>	<u>305.029</u>

Er is een kredietfaciliteit beschikbaar van € 1.750.000 verstrekt door ING Bank B.V. Als zekerheid voor deze kredietfaciliteit is afgegeven negative pledge/pari passu en cross default verklaring van stichting Kerobei. Hierbij wordt er van uitgegaan, dat de solvabiliteit van de stichting op minimaal 20% staat en dat het resultaat over het gehele verslagjaar positief is.

2.1 Eigen vermogen

2.1.1 Algemene reserve

	2018	2017
	€	€
Stand 1 januari	2.011.475	1.717.669
Resultaat	103.752	293.806
Stand 31 december	<u>2.115.227</u>	<u>2.011.475</u>
De algemene reserve is als volgt te verdelen		
Publiekrechtelijk	2.092.695	1.988.943
Privaatrechtelijk	22.532	22.532
Stand 31 december	<u>2.115.227</u>	<u>2.011.475</u>

2.2 Voorzieningen

Voorziening voor groot onderhoud

	2018	2017
	€	€
Stand 1 januari	1.139.233	1.011.129
Dotatie verslagjaar	485.525	177.961
Onttrekkingen	(76.983)	(49.857)
Stand 31 december	<u>1.547.775</u>	<u>1.139.233</u>

Jaarlijks wordt op basis van het onderhoudsprogramma een bedrag toegevoegd gebaseerd op de verwachte toekomstige uitgaven. De werkelijke uitgaven worden in het jaar van besteding in mindering gebracht op de voorziening. De voorziening is gevormd voor uitgaven voor de komende dertig jaar, rekening houdend met de onderhoudscycli van de diverse componenten.

Overige voorzieningen

	Voorziening jubileumuitkering	Voorziening Langd. Zieken	Voorziening duurz. Inz.	Totaal 2018	Totaal 2017
	€	€	€	€	
Stand 1 januari	350.259	150.000	-	500.259	311.000
Onttrekking verslagjaar	-	-	-	-	(93.310)
Toevoeging verslagjaar	57.874	-	50.000	107.874	282.569
Onttrekking verslagjaar	-42.149	-85.000	-	-127.149	-
Stand 31 december	365.984	65.000	50.000	480.984	500.259

De voorziening jubileumuitkering is gevormd ten behoeve van jubileumuitkering. Ongeveer de helft van het bedrag van de voorziening zal naar verwachting binnen vijf jaar worden uitgekeerd. Daarnaast is er een voorziening gevormd voor langdurig zieken. Het betreft een voorziening voor salariskosten waarvoor geen arbeidsprestaties worden verricht. Het merendeel zal voor de betreffende medewerkers naar verwachting binnen twee jaar na balansdatum worden uitgekeerd.

2.3 Langlopende schulden

Overige Langlopende schulden

	2018	2017
	€	€
Stand 1 januari	254.926	279.540
Aflossing	(24.709)	(24.614)
Stand 31 december	230.217	254.926
Looptijd > 5 jaar	169.000	169.000
Looptijd < 1 jaar	24.709	24.614

Langlopende schulden

De overige schulden betreffen een achtergestelde renteloze niet aflosbare lening van de gemeente Peel en Maas voor de aanschaf van het pand van basisschool de Bolleberg te Baarlo. Groot € 120.000. Bij verkoop van het pand wordt de schuld afgelost.

Daarnaast is hieronder een lening opgenomen van de Gemeente Peel en Maas inzake de verbouwing van de kinderopvanglokalen van basisschool Panta Rhei. Deze lening wordt volgens jaarlijkse annuïteit ad € 4.085, in 40 jaar afgelost. Het rentepercentage bedraagt 4,5%. De resterende looptijd per 31-12-2018 bedraagt 31 jaar.

De derde lening is aangegaan voor de verhuizing naar het bedrijfspand van stichting Kerobei. De looptijd is 6 jaar en 2 maanden en wordt in die tijd in jaarlijks gelijke termijnen afgelost. De rente bedraagt 3% per jaar voor de gehele looptijd. De lening zal volgens het overeengekomen aflossingsschema in verslagjaar 2020 volledig zijn afgelost.

2.4 Kortlopende schulden

	2018	2017
	€	€
2.4.3 Crediteuren	461.698	765.191
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.282.825	1.203.465
2.4.10 Overlopende passiva	1.249.882	1.152.922
	<u>2.994.405</u>	<u>3.121.578</u>

2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen

	2018	2017
	€	€
2.4.7.1 Loonheffing (en premies sociale verzekering)	913.798	866.337
2.4.7.2 Pensioenpremies	289.849	280.832
2.4.7.3 Overige sociale verzekeringen	79.178	56.296
	<u>1.282.825</u>	<u>1.203.465</u>

2.4.10 Overlopende passiva

	2018	2017
	€	€
2.4.10.5 Vakantiegeld	795.370	778.834
2.4.10.8 Overige	454.512	374.088
	<u>1.249.882</u>	<u>1.152.922</u>

2.4.10.8 Overlopende passiva

	2018	2017
	€	€
Te betalen salaris	35.000	4.865
Te betalen aan UWV	-	74.411
Vooruit ontvangen subsidie	241.252	245.281
Te verrekenen huurbedragen	-	20.000
Transitorische passiva	178.260	29.531
	<u>454.512</u>	<u>374.088</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten

4.1 Personeelslasten

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
4.1.1 Lonen en salarissen	25.044.619	23.176.000	23.972.437
4.1.2 Overige personele lasten	513.788	417.000	769.879
4.1.4 Ontvangen uitkeringen	-168.772	-	-320.691
	<u>25.389.635</u>	<u>23.593.000</u>	<u>24.421.615</u>

4.1.1 Lonen en salarissen

4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	19.098.384		18.361.073
4.1.1.2 Sociale lasten	3.456.999		3.084.938
4.1.1.3 Pensioenpremies	2.489.236		2.526.426
	<u>25.044.619</u>	<u>23.176.000</u>	<u>23.972.437</u>

Aantal personeelsleden in FTE

Directie	17		20
OP	281		280
OOP	59		60
Totaal	<u>357</u>		<u>360</u>

4.1.2 Overige personeelslasten

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
Ingehuurd personeel	55.916	100.000	106.775
Nascholing	225.630	167.000	175.655
Begeleidingskosten	127.822	100.000	107.874
ARBO kosten	53.530	50.000	61.721
Overige personeelskosten	35.435	-	14.039
Toevoeging voorziening voor jubilea	15.455	-	227.277
Toevoeging voorziening voor langdurig zieken	-	-	55.292
Kosten peuterspeelzalen	-	-	21.236
	<u>513.788</u>	<u>417.000</u>	<u>769.879</u>

4.2 Afschrijvingen

4.2.1 Materiële vaste activa

	€	€	€
Gebouwen	74.283	108.000	79.255
Inventaris en apparatuur	246.646	222.000	223.907
Onderwijsmiddelen en ICT middelen	204.875	200.000	224.835
Bijzondere waardevermindering gebouwen	203.659	-	-
	<u>729.463</u>	<u>530.000</u>	<u>527.997</u>

4.3 Huisvestingslasten

4.3.1 Huur	173.213	184.000	164.597
4.3.3 Onderhoud	458.481	64.000	454.400
4.3.4 Energie en water	489.209	431.000	436.116
4.3.5 Schoonmaakkosten	608.717	554.000	634.797
4.3.6 Heffingen	85.789	70.000	76.790
4.3.8 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	485.525	565.000	177.961
	<u>2.300.934</u>	<u>1.868.000</u>	<u>1.944.661</u>

4.4 Overige lasten

4.4.1 Administratie en beheerslasten	204.214	338.000	254.183
4.4.2 Inventaris, apparatuur en leermiddelen	1.688.585	1.430.000	1.473.175
4.4.4 Overige	307.129	424.000	495.600
	<u>2.199.928</u>	<u>2.192.000</u>	<u>2.222.958</u>

Specificatie honorarium accountant

4.4.1.1 Onderzoek jaarrekening (inclusief overige controlewerkzaamheden)	<u>57.174</u>	<u>25.000</u>	<u>30.652</u>
--	---------------	---------------	---------------

4.4.1 Administratieve beheerslasten

Administratie- en beheer	105.116	269.000	160.043
Bestuurskosten	24.687	50.000	68.920
Overige	111	-	-
Onderhoudsbeheer	17.126	19.000	25.220
	<u>204.214</u>	<u>338.000</u>	<u>254.183</u>

4.4.2 Inventaris en leermiddelen

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
ICT kosten	464.037	378.000	377.925
Leasekosten	200.971	236.000	223.983
Onderwijsleerpakket	639.256	528.000	547.434
Reis-, verblijf en representatiekosten	121.041	67.000	123.336
Kopieerkosten	176.038	173.000	157.088
Contributies	24.066	27.000	24.562
Overige	63.176	21.000	18.847
	<u>1.688.585</u>	<u>1.430.000</u>	<u>1.473.175</u>

4.4.4 Overige lasten

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
Onderwijsbegeleidingsmiddelen	78.841	171.000	205.648
Culturele vorming	53.461	69.000	81.428
Telefoonkosten	33.224	25.000	33.886
Kantinekosten	54.695	50.000	57.998
Verzekeringen	35.669	23.000	39.875
Administratiekosten school	15.364	16.000	19.344
Testen leerlingen	24.678	36.000	18.767
Overige Onderwijskosten	5.814	12.000	9.694
Porti	4.584	6.000	4.491
Medezeggenschapsraad	10.131	16.000	12.577
Projecten	(9.332)	-	11.892
	<u>307.129</u>	<u>424.000</u>	<u>495.600</u>

5 Financiële baten en lasten

	2018	Begroot 2018	2017
	€	€	€
5.2 Rentelasten	13.941	5.000	18.048
	<u>13.941</u>	<u>5.000</u>	<u>18.048</u>

Model G verantwoording subsidies

In 2018 zijn geen aanvullende, geormerkte subsidies ontvangen en/of besteed.

WNT-verantwoording 2018 van Stichting Kerobei

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Kerobei van toepassing zijnde regelgeving: het WNT-maximum voor het onderwijs, plafond primair onderwijs.

Criteria voor het bepalen van de bezoldigingsklasse:

Voor Kerobei geldt het bezoldigingsmaximum behorende bij het aantal complexiteitspunten dat op basis van de criteria, volgens de regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren geldend van 01-01-2018 tot en met 31-12-2018, wordt bepaald. Dit leidt tot 11 complexiteitspunten, een bezoldigingsklasse D en een maximaal bedrag van € 146.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

	Score	Score	Complexiteit	Complexiteit
	2018	2017	punten	punten
			2018	2017
Gemiddelde baten	28.905	28.962	6	6
Gemiddeld aantal leerlingen	5.060	5.278	3	3
Onderwijssoorten	2	2	2	2
Aantal punten			11	11
Bezoldigingsklasse			D	D

bedragen x € 1	H. Soentjens	H.Hovens
Functie(s)	Voorzitter college van Bestuur	Lid college van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	123.072	123.761
Beloningen betaalbaar op termijn	18.196	17.879
<i>Subtotaal</i>	<i>141.269</i>	<i>141.640</i>
Totaal bezoldiging	141.269	141.640
Individueel WNT-maximum	146.000	146.000
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt

<i>bedragen x € 1</i>	H. Soentjens	H.Hovens
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging 2017		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	121.847	111.057
Beloningen betaalbaar op termijn	17.121	16.797
Totaal bezoldiging 2017	138.968	127.854
Individueel WNT-maximum 2017	141.000	141.000

Bezoldiging toezichhoudende topfunctionarissen

<i>bedragen x € 1</i>	R. den Dekker	G. Canjels	H. Jacobs
Funcie(s)	VOORZITTER	LID	LID
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totaal bezoldiging	7.100	5.100	5.100
Individueel WNT-maximum	21.900	14.600	14.600
Onverschuldigde betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functievervulling 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2017			
Totaal bezoldiging 2017	7.100	5.127	5.100
Individueel WNT-maximum 2016	21.150	14.100	14.100
bedragen x € 1			
	H. Palmen	J. de Wit	
Funcie(s)	LID	LID	
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	
Bezoldiging			
Totaal bezoldiging	5.100	5.100	
Individueel WNT-maximum	14.600	14.600	
Onverschuldigde betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	Nvt	nvt

<i>bedragen x € 1</i>	H. Palmen	J. de Wit
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2017		
Totaal bezoldiging 2017	5.100	5.100
Individueel WNT-maximum 2017	14.100	14.100
bedragen x € 1		
	H. Brauer	J. Beckers
Functie(s)	LID	LID
Aanvang en einde functievervulling 2018	1/3 - 31/12	1/4 - 31/12
Bezoldiging		
Totaal bezoldiging	4.250	3.825
Individueel WNT-maximum	12.167	10.950
Onverschuldigde betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	Nvt
Gegevens 2017		
Aanvang en einde functievervulling 2017		
Bezoldiging 2017		
Totaal bezoldiging 2017		
Individueel WNT-maximum 2017		

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2018 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In deze toelichting op de niet uit de balans blijvende verplichtingen worden de belangrijke bestaande toekomstige financiële verplichtingen opgenomen waaraan Kerobei is verbonden, zoals die welke uit langlopende overeenkomsten voortvloeien, waarvan de tegenprestatie eveneens in die toekomstige jaren zal plaatsvinden.

De verplichtingen aan Reinders, Canon Nederland BV, Eneco en DVEP zijn het resultaat van aanbestedingstrajecten.

Van de verplichtingen wordt toegelicht: een omschrijving van de aard van de verplichting, de looptijd en een schatting van het financiële effect van de verplichting per jaar.

Verplichting	Omschrijving	Looptijd	Financieel effect per jaar
Asito BV	Schoonmaakdienstverlening	t/m januari 2019	€ 190.000
Reinders	Onderwijsleerpakket	Verlenging raamovereenkomst 24 april 2017	€ 400.000
Buitengewoon	Ambulante begeleiding (overeenkomst Passend onderwijs PO 3101)	t/m juli 2018	€ 131.250
CANON Nederland BV	Levering multifunctionals	t/m augustus 2021	€ 140.000
Eneco	Energie	t/m 31 december 2020	€ 170.000
DVEP	Energie	t/m 31 december 2020	€ 120.000
BCO Holding B.V.	Huur kantoorpand Kerobei	t/m 31 augustus 2020	€ 70.000

In het kader van de duurzame inzetbaarheid moet er in beginsel worden beoordeeld of een voorziening moet worden opgenomen. In 2018 zal Kerobei beoordelen of en in welke mate een voorziening gevormd moet worden omdat ultimo 2017 de plannen van inzetbaarheid nog niet bekend waren.

Bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat € 103.752 is als volgt toegevoegd aan de algemene reserve

Publiekrechtelijk deel	103.752
Privaatrechtelijk deel	-

103.752

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen van betekenis voorgedaan na balansdatum die het beeld van de jaarrekening 2018 materieel beïnvloeden.

Overige gegevens

Verbonden partijen

Kerobei maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Noord-Limburg.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Kerobei, Stichting voor K/OPO Gem. Beesel, Maasbree en Venlo
Postbus 1035
5900 BA VENLO

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Kerobei, Stichting voor K/OPO Gem. Beesel, Maasbree en Venlo te VENLO gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Kerobei, Stichting voor K/OPO Gem. Beesel, Maasbree en Venlo op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2018;
- (2) de staat van baten en lasten over 2018; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Kerobei, Stichting voor K/OPO Gem. Beesel, Maasbree en Venlo zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1 (j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsssen

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn

het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

accountants
onderwijs & kinderopvang

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 24 juni 2019
Wijs Accountants

Was getekend: M.M.P.G van Os MSc RA

Kenmerk: 2019.0180.conv

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarsse
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarsse

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl